ROZSUDEK TRIBUNÁLU (druhého senátu)

12. července 2011 *

Ve věci T-132/07,

**Fuji Electric Co. Ltd,** dříve nazývaná Fuji Electric Holdings Co. Ltd a právní nástupkyně Fuji Electric Systems Co. Ltd, se sídlem v Kawasaki (Japonsko), zastoupená P. Chappattem a P. Walterem, solicitors**,**

žalobkyně,

proti

**Evropské komisi,** původně zastoupené F. Arbaultem, poté X. Lewisem, J. Bourkem a F. Ronkesem Agerbeekem, a konečně N. Khanem a F. Ronkesem Agerbeekem, jako zmocněnci, ve spolupráci s J. Holmesem, barrister,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na částečné zrušení rozhodnutí Komise K(2006) 6762 v konečném znění, ze dne 24. ledna 2007 týkajícího se řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/38.899 – Plynem izolované spínací přístroje) a návrh na snížení pokuty uložené Fuji Electric Holdings a Fuji Electric Systems,

* Jednací jazyk: angličtina.

TRIBUNÁL (druhý senát),

ve složení I. Pelikánová (zpravodajka), předsedkyně, K. Jürimäe a S. Soldevila Fragoso, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: K. Andová, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. února 2010,

vydává tento

**Rozsudek**

## Skutečnosti předcházející sporu

1 Skutečnosti předcházející sporu, tak jak vyplývají hlavně ze zjištění Komise provedených v rozhodnutí Komise K(2006) 6762 v konečném znění ze dne 24. ledna 2007 týkajícím se řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/38.899 – Plynem izolované spínací přístroje) (dále jen „napadené rozhodnutí“), jsou následující.

1. *Dotyčný výrobek*

2 Plynem izolované spínací přístroje (dále jen „PISP“) se používají ke kontrole toku energie v elektrické rozvodné síti. Jedná se o silnoproudá zařízení, která se používají jako hlavní prvek pro elektrické rozvodny dodávané na klíč.

3 Elektrické rozvodny jsou pomocnými elektrickými centrálami, které převádějí elektrický proud. Vedle transformátoru se elektrické rozvodny skládají z kontrolních systémů, přenašečů, baterií, nabíjecích zařízení a spínacího přístroje. Spínací přístroj chrání transformátor před přetížením nebo izoluje elektrický obvod a vadný transformátor.

4 Spínací přístroje mohou být izolované plynem, vzduchem nebo může jít o hybridní přístroje, pokud kombinují obě výše uvedené techniky. Plynem izolované spínací přístroje se prodávají po celém světě jako nedílné součásti elektrických rozvoden dodávaných na klíč nebo jako samostatné díly, který je třeba do takových rozvoden doinstalovat. Představují přibližně 30 až 60% z celkové ceny těchto rozvoden.

5 Napadené rozhodnutí se týká projektů PISP na napětí 72,5 kV nebo vyššího (dále jen „projekty PISP“), což zahrnuje PISP jakožto samostatné výrobky, a to včetně všech souvisejících služeb (doprava, instalace, přezkoušení, izolování atd.), a elektrické rozvodny s PISP dodávané na klíč, které se skládají z PISP a dalších součástí rozvodny, například transformátorů, a to včetně všech souvisejících služeb (doprava, montáž rozvodů, instalace, izolování atd.).

2. *Dotčené podniky*

6 Fuji Electric Holdings Co. Ltd (dále jen „FEH “) je holdingovou společností skupiny Fuji, která řídí čtyři provozní dceřiné společnosti, mezi nimi zejména Fuji Electric Systems Co. Ltd (dále jen „FES“). Skupina Fuji vyrábí a uvádí na trh širokou řadu výrobků, včetně projektů PISP. Činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP vykonávaly zejména společnosti FEH a FES.

7 Dne 1. října 2002 převedla skupina Fuji své činnosti v oblasti PISP na Japan AE Power Systems Corp. (dále jen „JAEPS“), společný podnik, ve kterém vlastní 30% základního kapitálu, přičemž zbývající části vlastnily společnosti Hitachi Ltd (50%) a Meidensha Corp. (20%).

3. *Správní řízení*

8 Dne 3. března 2004 společnost ABB Ltd oznámila Komisi existenci protisoutěžních jednání v oboru projektů PISP a podala ústní žádost o ochranu před pokutami v souladu s oznámením Komise ze dne 19. února 2002 o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3, dále jen „oznámení o spolupráci“).

9 Jednání oznámená společností ABB spočívala v koordinaci prodeje projektů PISP na celosvětové úrovni, včetně rozdělení trhů, přidělování kvót a zachovávání příslušných tržních podílů, přidělování projektů PISP výrobcům určeným za tímto účelem a manipulace nabídkového řízení (bid-rigging), aby byly smlouvy přidělovány těmto výrobcům, stanovení cen komplexními dohodami týkajícími se projektů PISP, které

nebyly přiděleny, výpovědi licenčních smluv uzavřených se společnostmi, které nebyly účastníky kartelové dohody, a výměny citlivých informací o trhu.

10 Ústní žádost o ochranu před pokutami podaná společností ABB byla, zejména dne 7. května 2004, doplněna o ústní vyjádření a listinné důkazy. Dne 25. dubna 2004 poskytla Komise společnosti ABB podmínečnou ochranu.

11 Na základě prohlášení společnosti ABB zahájila Komise šetření a ve dnech 11. a 12. května 2004 provedla kontroly v prostorách několika společností působících v oboru PISP.

12 V období od 14. do 25. května 2004 spolupracovala skupina Areva s Komisí a na základě oznámení o spolupráci jí poskytla různé listinné důkazy a informace.

13 Dne 30. července 2004 spolupracovala skupina, jejíž mateřskou společností byla VA Technologie AG (dále jen „skupina VA Tech“) s Komisí a na základě oznámení o spolupráci jí poskytla různé listinné důkazy a informace.

14 Ode dne 9. září 2004 spolupracovali s Komisí rovněž zástupci skupiny Hitachi nebo podniku JAEPS a na základě oznámení o spolupráci jí poskytly listinné důkazy, jakož i informace.

15 Dne 4. října 2004 odpověděly FEH a FES na žádost o informace, kterou jim Komise zaslala podle článku 18 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) (dále jen „odpověď na žádost o informace ze dne 4. října 2004“). Téhož dne odpověděla na žádost Komise o informace rovněž společnost ABB.

16 Dne 4. listopadu 2004 předložila Mitsubishi Electric System Corp. (dále jen „Melco“) Komisi žádost na základě oznámení o spolupráci týkající se její „zprávy o účasti na určitých dohodách ohledně trhu s [projekty] PISP“.

17 Dne 5. listopadu 2004 poskytla skupina Areva odpověď na žádost Komise o informace.

18 Dne 20. dubna 2006 přijala Komise oznámení námitek, které vedle společností FEH a FES, zaslala i společnosti ABB, akciové společnosti Alstom, akciové společnosti Areva, společnostem Areva T & D AG, Areva T & D Holding SA a Areva T & D SA (dále jen, společně, „společnosti skupiny Areva“), Hitachi a Hitachi Europe Ltd (dále jen společně „společnosti skupiny Hitachi“), JAEPS, Melco, Nuova Magrini Galileo SpA, Schneider Electric SA (dále jen „Schneider“), Siemens AG, Toshiba Corp., jakož i pěti společnostem skupiny VA Tech, mezi nimi VA Technologie.

19 Dne 30. června 2006 zaslaly FEH a FES ve stanovené lhůtě Komisi svá vyjádření k oznámení námitek. V příloze své odpovědi na oznámení námitek předložily několik prohlášení nebo dokumentů a požádaly o důvěrné zacházení s nimi. Rovněž společnosti ABB, Alstom, společnosti skupiny Areva, společnosti skupiny Hitachi nebo JAEPS,

Melco, Schneider, Siemens AG Österreich, Siemens a Toshiba odpověděly na oznámení námitek písemně ve stanovených lhůtách.

20 Dopisem ze dne 12. července 2006 spolupracovaly FEH a FES s Komisí a na základě oznámení o spolupráci jí poskytly různé listinné důkazy a informace.

21 Dne 14. července 2006 ABB zaslala Komisi „dodatek k odpovědi na oznámení námitek".

22 Komise vyslechla společnosti, jimž bylo zasláno oznámení námitek, ve dnech 18. a 19. července 2006.

23 Dne 25. srpna 2006 předložila Komise účastnicím řízení k vyjádření výňatky odpovědi společností FEH a FES na oznámení námitek, ve znění bez důvěrných informací, žádost podanou dne 12. července 2006 FEH a FES v souladu s oznámením o spolupráci, dodatek k odpovědi společnosti ABB na oznámení námitek a dodatečné dokumenty.

24 Dne 11. září 2006 předložily FEH a FES vyjádření k doplňku odpovědi společnosti ABB na oznámení námitek.

25 Dopisem ze dne 29. září 2006 poskytly FEH a FES Komisi nové svědectví jednoho z jejich bývalých zaměstnanců pana M. H.

26 Dopisem ze dne 10. listopadu 2006 sdělily FEH a FES Komisi jejich vyjádření ohledně komentářů, které dopisem ze dne 29. září 2006 zaslaly Komisi společnosti skupiny Hitachi nebo JAEPS ohledně managementu v rámci JAEPS.

27 Dopisem ze dne 14. listopadu 2006 si Komise vyžádala doplňující komentáře FEH a FES ohledně několika důkazů, které považovaly za relevantní pro účely konečného rozhodnutí. FEH a FES odpověděly dopisem ze dne 21. listopadu 2006.

4. *Napadené rozhodnutí*

28 Dne 24. ledna 2007 přijala Komise napadené rozhodnutí, jehož shrnutí zveřejnila v Úředním věstníku dne 10. ledna 2008 (Úř. věst. C 5, s. 7). Rozhodnutí bylo společnostem FEH a FES oznámeno dne 9. února 2007.

29 Vedle společností FEH a FES bylo napadené rozhodnutí určeno společnosti ABB, Alstom, společnostem skupiny Areva, společnostem skupiny Hitachi, a dále společnostem JAEPS, Melco, Nuova Magrini Galileo, Schneider, Siemens, Siemens AG Österreich, Siemens Transmission & Distribution Ltd (dále jen „Reyrolle"), Siemens Transmission & Distribution SA, Toshiba a VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG.

30 V bodech 113 až 123 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že různé podniky, které se účastnily kartelové dohody, koordinovaly podle smluvených

pravidel přidělování projektů PISP na celosvětové úrovni, s výjimkou některých trhů, aby zejména zachovaly kvóty, které do značné míry odrážely jejich odhadované historické podíly na trhu. Upřesnila, že k přidělování projektů PISP docházelo na základě společné „japonské" kvóty a společné „evropské" kvóty, které měly být mezi ně posléze rozděleny japonskými a evropskými výrobci. Dohoda podepsaná ve Vídni dne 15. dubna 1988 (dále jen „dohoda GQ") stanovila pravidla umožňující přidělení projektů PISP buď japonským, nebo evropským výrobcům a přičtení jejich hodnoty k příslušným kvótám. Kromě toho v bodech 124 až 132 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise upřesnila, že různé podniky, které se účastnily kartelové dohody, uzavřely nepsanou dohodu (dále jen „obecná dohoda"), na základě níž projekty PISP v Japonsku na straně jedné a v zemích evropských účastníků kartelové dohody na straně druhé, označované společně jako „domovské země" projektů PISP, byly vyhrazeny japonským a evropským účastníkům kartelu. Projekty PISP v „domovských zemích" nebyly předmětem výměny informací mezi oběma skupinami a nebyly přičítány k příslušným kvótám.

31 Dohoda GQ obsahovala rovněž pravidla týkající se výměny nezbytných informací o fungování kartelu mezi oběma skupinami výrobců, která byla zejména zajišťována tajemníky uvedených skupin, manipulace dotyčných nabídkových řízení a stanovení cen za projekty PISP, které nemohly být přiděleny. Podle znění přílohy 2 se dohoda GQ vztahovala na celý svět s výjimkou Spojených států amerických, Kanady, Japonska a 17 zemí západní Evropy. Projekty PISP byly v jiných evropských zemích než v „domovských zemích" podle obecné dohody rovněž vyhrazeny evropské skupině a japonští výrobci se zavázali, že nebudou v případě projektů PISP v Evropě podávat nabídky.

32 Rozdělování projektů PISP mezi evropskými výrobci se podle Komise řídilo dohodou podepsanou rovněž ve Vídni dne 15. dubna 1988, nazvanou „E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement" (dále jen „dohoda EQ"). Komise uvedla, že přidělování projektů PISP v Evropě probíhalo podle stejných pravidel a postupů, jakými se

řídilo přidělování projektů PISP v jiných zemích. Konkrétně měly být projekty PISP v Evropě rovněž oznamovány, zapisovány do seznamu, přidělovány, seřazovány nebo získaly minimální cenu.

33 V bodě 142 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise konstatovala, že v dohodě GQ a v dohodě EQ, jakož i pro účely organizace a fungování kartelové dohody byli různí účastníci kartelové dohody označeni kódem, který se skládal z číslic pro evropské účastníky a písmen pro japonské účastníky. Původní kódy byly nahrazeny čísly od července roku 2002.

34 V článku 1 písm. g) napadeného rozhodnutí Komise konstatovala, že FEH svou účastí na souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě v oboru projektů PISP v EHP v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004 porušila článek 81 ES a článek 53 dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „dohoda o EHP“) a v článku 1 písm. h) napadeného rozhodnutí konstatovala, že se ve stejném období účastnila protiprávního jednání FES. Kromě toho v čl. 1 písm. k) napadeného rozhodnutí Komise konstatovala, že se JAEPS účastnila téhož protiprávního jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

35 Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 napadeného rozhodnutí byla v čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí společnostem FEH a FES uložena pokuta ve výši 2 400 000 eur, kterou mají zaplatit solidárně a v čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí pokuta ve výši 1 350 000 eur, kterou mají zaplatit solidárně se společnostmi JAEPS a Hitachi.

**Řízení a návrhová žádání účastnic řízení**

36 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 19. dubna 2007 podaly FEH a FES projednávanou žalobu. V této žalobě uvedly zejména to, že návrh, jeho přílohy a dokumenty předložené kanceláři obsahují důvěrné informace, pro které bylo vyhrazeno důvěrné zacházení ve vztahu ke třetím osobám.

37 Na základě zprávy soudkyně zpravodajky rozhodl Tribunál (druhý senát) o zahájení ústní části řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu Tribunálu položil účastnicím řízení určité otázky a vyzval je k předložení dokumentů. Účastnice řízení tomu vyhověly ve stanovených lhůtách.

38 Dopisem došlým kanceláři Tribunálu dne 26. ledna 2010 učinily FEH a FES určitá vyjádření ke zprávě k jednání, která jim byla předána dne 11.ledna 2010, ohledně okamžiku, ke kterému převedly jejich činnosti v oblasti PISP na JAEPS a ke kterému nabyly podíl v podniku JAEPS.

39 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Tribunálu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 9. února 2010. Společnosti FEH a FES zejména upřesnily, že když se vyjádřily ke zprávě k jednání, nezamýšlely nahodile vznést u Tribunálu žalobní důvod vycházející ze skutkových omylů, kterými je napadené rozhodnutí stiženo v rozsahu, v němž přičítá FES jakožto mateřské společnosti JAEPS podíl činností toho podniku v oblasti PISP na protiprávním jednání v době od 1. října 2002 do 30. září 2003. Na jednání přijal Tribunál nové organizační procesní opatření a vyzval FEH a FES,

aby upřesnily předmět žádosti o důvěrné zacházení formulované v žalobě (viz bod 36 výše). Vyjádření FEH a FES a výše uvedené organizační procesní opatření byly zaznamenány do protokolu o jednání. Dopisem ze dne 23. února 2010 upřesnily FEH a FES ve stanovené lhůtě předmět jejich žádosti o důvěrné zacházení.

40 Ústní část řízení byla ukončena dne 3. března 2010.

41 Usnesením ze dne 25. listopadu 2010 Tribunál znovu zahájil ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu položil účastnicím řízení nové otázky. Účastnice řízení byly zejména vyzvány, aby uvedly důsledky, které v projednávané věci vyvozují z bodů 87 až 92 rozsudku Soudního dvora ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise (C-407/08 P, Sb. rozh.s. I-06375). Účastnice řízení odpověděly na otázky Tribunálu ve stanovených lhůtách.

42 Ústní část řízení byla ukončena dne 10. ledna 2011.

43 Dopisem ze dne 22. června 2011, spolu s dokumenty na jeho podporu, informoval zástupce FEH a FES Tribunál o tom, že FES od 1. dubna 2011 přestala existovat poté, co byla absorbována společností FEH, která sama změnila obchodní firmu a je nyní společností Fuji Electric Co. Ltd (dále jen „žalobkyně"). Rozhodnutím předsedy druhého senátu Tribunálu ze dne 29. června 2011 byl tento dopis zařazen do spisu, o čemž byla Komise informována.

44 Žalobkyně, dříve nazvaná FEH a právní nástupkyně společnosti FES, navrhuje, aby Tribunál:

– zrušil čl. 1 písm. g) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž uvádí, že protiprávní jednání, které bylo přičteno společnosti FEH, pokračovalo po září 2000;

– zrušil čl. 1 písm. h) napadeného rozhodnutí;

– zrušil čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž shledává FES solidárně odpovědnou za zaplacení uložené pokuty;

– zrušil čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž shledává FEH a FES solidárně odpovědnými za zaplacení uložené pokuty;

– snížil výši pokuty uložené společnostem FEH a FES;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

45 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

**Právní otázky**

46 Přestože FEH a FES podaly projednávanou žalobu společně, jejich zájmy v rámci této žaloby nejsou totožné a shodují se jen částečně, jak vyplývá z bodů žaloby, které shrnují předmět sporu. Nicméně od 1. dubna 2011 se zájmy společností FEH a FES spojují v osobě žalobkyně.

47 V rámci projednávané věci žalobkyně v zásadě navrhuje zrušení čl. 1 písm. g) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise shledává FEH osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od září 2000 do 30. září 2002 a čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise ukládá z tohoto důvodu FEH zaplacení pokuty ve výši 2 400 000 eur solidárně s FES. Na podporu těchto návrhových žádání uplatňuje tři první žalobní důvody vycházející ze zjevně nesprávného posouzení, jakož i porušení práva na spravedlivý proces a zásady presumpce neviny, z porušení pravidel v oblasti rozložení důkazního břemene a z porušení zásady rovného zacházení.

48 Kromě toho žalobkyně navrhuje zrušení čl. 1 písm. h) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise shledává FEH osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004 a čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise ukládá z tohoto důvodu FES zaplacení pokuty ve výši 2 400 000 eur solidárně s FEH a zaplacení pokuty ve výši 1 350 000 eur, solidárně se společnostmi FEH, JAEPS a Hitachi. Na podporu těchto návrhových žádání žalobkyně uplatňuje v rámci čtvrtého žalobního důvodu zjevně nesprávné posouzení.

49 Žalobkyně dále navrhuje zrušení čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se Komise opřela o zjištění, že FEH a FES mohou být shledány osobně odpovědnými za účast podniku JAEPS na protiprávním jednání za období od 1. října 2002 do 11. května 2004 a v rozsahu, v němž jim Komise z tohoto důvodu uložila zaplacení pokuty ve výši 1 350 000 eur solidárně s podniky JAEPS a Hitachi. Na podporu těchto návrhových žádání uplatňuje žalobkyně v rámci čtvrtého a pátého žalobního důvodu zjevně nesprávná posouzení.

50 Žalobkyně nakonec navrhuje snížení pokut, které byly uloženy společnostem FEH a FES v čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí. Na podporu těchto návrhových žádání žalobkyně vznáší argumenty v rámci šestého žalobního důvodu.

1. *K návrhovým žádáním směřujícím k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí*

51 Na podporu návrhových žádání směřujících k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí, žalobkyně vznáší pět žalobních důvodů.

52 V rámci prvních třech žalobních důvodů žalobkyně v zásadě uvádí, že čl. 1 písm. g) a čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí musí být zrušeny v rozsahu, v němž Komise konstatovala nebo se opřela o zjištění, že FES porušila článek 81 ES a článek 53 Dohody o EHP v období od září 2000 do 30. září 2002, což je datum, ke kterému skupina Fuji převedla své činnosti v oblasti PISP na JAEPS. První žalobní důvod vychází z toho, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení a porušila právo na spravedlivý proces, zásadu presumpce neviny a zásadu *in dubio pro reo* tím, že v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že FEH pokračovala v účasti na kartelové

dohodě vyplývající z dohody GQ po schůzce japonských účastníků, která se konala „v nebo kolem“ září 2000. Druhý žalobní důvod vychází z toho, že Komise porušila pravidla v oblasti rozložení důkazního břemene. Třetí žalobní důvod vychází z toho, že Komise porušila zásadu rovného zacházení.

53 V rámci čtvrtého žalobního důvodu žalobkyně tvrdí, že čl. 1 písm. h) a čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí musí být zrušeny v rozsahu, v němž Komise shledává FES solidárně odpovědnou za zaplacení uložených pokut, protože tyto články spočívají na zjevně nesprávném posouzení skutečností projednávaného případu, podle kterých může být FES shledána osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004.

54 V rámci pátého žalobního důvodu žalobkyně tvrdí, že čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí musí být zrušen v rozsahu, v němž spočívá na zjevně nesprávném posouzení skutečností projednávaného případu, podle kterých mohou být FEH a FES jako mateřské společnosti podniku JAEPS shledány osobně a solidárně odpovědnými spolu s Hitachi a JAEPS za protiprávní jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

*Úvodní poznámky k podnikům dotčeným protiprávním jednáním konstatovaným v čl. 1 písm. g) a h) napadeného rozhodnutí a k odpovědnosti, které má z tohoto důvodu FEH a FES*

55 Před přezkumem pěti prvních žalobních důvodů žalobkyně je třeba upřesnit podniky, jejichž účast na protiprávním jednání byla přičtena společnostem FEH a FES v čl. 1 písm.g) a h) napadeného rozhodnutí.

56 V tomto ohledu je třeba připomenout, že právo hospodářské soutěže je určeno „podnikům“ a že v této souvislosti musí být pojem „podnik“ chápán jako pojem označující hospodářskou entitu z hlediska předmětu dotčeného protiprávního jednání (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, Recueil, s. 2999, bod 11; rozsudky Tribunálu ze dne 29. června 2000, DSG v. Komise, T-234/95, Recueil, s. II-2603, bod 124, a ze dne 15. září 2005, DaimlerChrysler v. Komise, T-325/01, Sb. rozh. s. II-3319, bod 85). Článek 81 odst. 1 ES se tím, že podnikům zakazuje zejména uzavírat dohody nebo se účastnit jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, vztahuje na hospodářské entity, z nichž každá je tvořena jednotnou organizací osobních, hmotných a nehmotných složek, která dlouhodobě sleduje určitý hospodářský cíl a může přispívat ke spáchání protiprávního jednání uvedeného v tomto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudky Tribunálu ze dne 17. prosince 1991, Enichem Anic v. Komise, T-6/89, Recueil, s. II-1623, bod 235, a ze dne 10. března 1992, Shell v. Komise, T-11/89, Recueil, s. II-757, bod 311).

57 Pro účely uplatnění a výkonu rozhodnutí přijatých podle článku 81 ES však tato rozhodnutí musí být určena entitám nadaným právní subjektivitou (viz v tomto smyslu rozsudky Tribunálu ze dne 20. dubna 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, zvaný „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, bod 978, a ze dne 12. prosince 2007, Akzo Nobel a další v. Komise, T-112/05, Sb. rozh. s. II-5049, bod 59). Komise proto při přijímání rozhodnutí podle čl. 81 odst. 1 ES musí dohledat fyzickou nebo právnickou osobu nebo osoby, kterým lze přičíst odpovědnost za chování dotčeného podniku a uložit jim z tohoto důvodu sankci, a jimž bude rozhodnutí určeno (v tomto smyslu viz rozsudek Hydrotherm Gerätebau, bod 56 výše, bod 11).

58 V souladu se zásadou osobní odpovědnosti (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. července 1972, ICI v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, body 131 až 141; ze dne

8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 78, a ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 39; viz také stanovisko generální advokátky Kokott předcházející výše uvedenému rozsudku ETI a další, Sb. rozh. s. I-10892, bod 71 a následující), podle které lze každého činit odpovědným pouze za jeho vlastní jednání (stanovisko generálního advokáta Cosmase předcházející výše uvedenému rozsudku Komise v. Anic Partecipazioni, Recueil, s. I-4130, bod 74), osoba, která řídila podnik v době, v níž se tento účastnil protiprávního jednání, v zásadě odpovídá za toto jednání, i když ke dni přijetí rozhodnutí konstatujícího protiprávní jednání odpovídala za provoz nebo vedení podniku jiná osoba (rozsudky Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, SCA Holding v. Komise, C-297/98 P, Recueil, s. I-10101, bod 27, a Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, bod 37; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Cascades v. Komise, C-279/98 P, Recueil, s. I-9693, bod 79).

59 Podle judikatury platí, že pokud lze za účast jednoho a téhož podniku ve smyslu práva hospodářské soutěže na protiprávním jednání vyvodit osobní odpovědnost vícero osob, je třeba je považovat za solidárně odpovědné za toto protiprávní jednání (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 6. března 1974, Istituto Chemioterapico Italiano a Commercial Solvents v. Komise, 6/73 a 7/73, Recueil, s. 223, bod 41, a ze dne 16. listopadu 2000, Metsä-Serla a další v. Komise, C-294/98 P, Recueil, s. I-10065, body 33 a 34; rozsudky Tribunálu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, body 54, 524 a 525; ze dne 15. června 2005, Tokai Carbon a další v. Komise, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 62, a Akzo Nobel a další v. Komise, bod 57 výše, body 57 až 62). Z těchto rozsudků dále plyne, že osobní a solidární odpovědnost za účast jednoho a téhož podniku na protiprávním jednání může nést osoba, která přímo odpovídala za provoz nebo vedení tohoto podniku v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, a osoba, která tím, že skutečně vykonávala kontrolní pravomoc nad prvně jmenovanou a určovala její tržní chování, tento podnik v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, řídila nepřímo (rovněž v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. září 2009, Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, Sb. rozh. s. I-7191, body 40, 43 a 44). Z toho vyplývá, že judikaturu citovanou v bodě 58 výše je třeba chápat tak, že pojednává o osobní odpovědnosti jak osoby, která v době, kdy

došlo k protiprávnímu jednání, podnik řídila přímo, tak osoby, která v téže době tento podnik řídila nepřímo.

60 Judikatura uvedená výše v bodech 56 až 59 se obdobně použije i i na článek 53 odst. 1 dohody o EHP a rozhodnutí Komise přijatá na základě tohoto článku.

61 Z napadeného rozhodnutí a zejména z popisu „odvětví dotčeného řízením" uvedeného v bodech 5 až 87 odůvodnění napadeného rozhodnutí a popisu „podniků dotčených řízením" nebo „rozdílného zacházení" vyhrazeného těmto podnikům uvedeného v bodech 28 až 44 a 482 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise zejména identifikovala mezi podniky, které se účastnily protiprávního jednání konstatovaného v článku 1 napadeného rozhodnutí, zaprvé jednotnou organizaci osobních, hmotných a nehmotných složek, která provozovala činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 (dále jen „první dotčený podnik") a zadruhé jednotnou organizací osobních, hmotných a nehmotných složek, která provozovala činnosti skupiny Fuji a společností Hitachi a Meidensha v oblasti PISP, jež byly převedeny na JAEPS, v období od 1. října 2002 do 11. května 2004 (dále jen „druhý dotčený podnik").

62 Dále z bodu 379 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že FEH a FES byly shledány osobně a solidárně odpovědnými za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002. Z bodů 32, 33 a 373 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že odpovědnost, která z tohoto důvodu vznikla společnostem FEH a FES, vyplývá z toho, že „mezi jinými" během tohoto období „vedly" nebo řídily první dotčený podnik a že byly z tohoto důvodu přímo zapojeny do účasti tohoto podniku na protiprávním jednání.

63 Kromě toho z bodu 380 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že společnosti FEH a FES byly shledány osobně a solidárně odpovědnými spolu s Hitachi a JAEPS za účast druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004. Dále zejména z bodů 380, 385 a 402 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že odpovědnost, která z tohoto důvodu vznikla společnostem FEH a FES, vyplývá pouze z toho, že společně s Hitachi určovaly tržní chování JAEPS, jejich společné dceřiné společnosti, která byla přímo odpovědná za druhý dotčený podnik, a tedy byly jakožto mateřské společnosti JAEPS nepřímo zapojeny do účasti tohoto podniku na protiprávním jednání.

64 Pět prvních žalobních důvodů žalobkyně je tedy třeba zkoumat s ohledem na výše uvedená zjištění. Z důvodů účelnosti a hospodárnosti řízení je třeba zabývat se společně prvními dvěma žalobními důvody vycházejícími ze zjevně nesprávného posouzení, jakož i porušení práva na spravedlivý proces, zásady presumpce neviny a zásady *in dubio pro reo* a z porušení pravidel v oblasti rozložení důkazního břemene.

*K prvnímu a druhému žalobnímu důvodu, vycházejícím ze zjevně nesprávných posouzení, jakož i porušení práva na spravedlivý proces, zásady presumpce neviny, zásady in dubio pro reo a z porušení pravidel v oblasti rozložení důkazního břemene*

Argumenty účastnic řízení

65 Prvním a druhým žalobním důvodem žalobkyně v zásadě vytýká Komisi, že se dopustila různých zjevně nesprávných posouzení a že porušila pravidla v oblasti rozložení

důkazního břemene v rozsahu, v němž v čl. 1 písm. g) napadeného rozhodnutí shledala FEH osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od schůzky japonských účastníků kartelové dohody, která se konala „v nebo kolem" září 2000, do 30. září 2002, což je datum, ke kterému skupina Fuji převedla své činnosti v oblasti PISP na JAEPS a v rozsahu, v němž v čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí uložila z tohoto důvodu FEH zaplacení pokuty ve výši 2 400 000 eur solidárně s FES. Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala, jak jí příslušelo, skutečnost, že se první dotčený podnik nadále účastnil „kartelové dohody vyplývající z dohody GQ ", která sama pokračovala po schůzce japonských účastníků, jež se konala „v nebo kolem" září 2000. Dále je úvaha Komise v tomto ohledu stižena různými zjevně nesprávnými posouzeními důkazů.

66 Komise zpochybňuje argumenty žalobkyně a navrhuje, aby byl první a druhý žalobní důvod zamítnut.

Závěry Tribunálu

67 Před přistoupením k věcné analýze prvního a druhého žalobního důvodu, je třeba určit přesný předmět námitky, která tvoří podklad těchto žalobních důvodů, jakož i body odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se tato námitka týká a připomenout pravidla použitelná na prokázání porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP a prokázání účasti podniku na takovém porušení.

– K přesnému předmětu námitky, která tvoří podklad prvního a druhého žalobního důvodu

68 V projednávaném případě žalobkyně nezpochybňuje ani účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do září 2000 ani odpovědnost, kterou má FEH osobně z důvodu této účasti. Kromě toho nezpochybňuje, že FEH spolu s dalšími společnostmi řídila první dotčený podnik během období od září 2000 do 30. září 2002.

69 Dále, i když se žalobkyně snaží odlišovat „kartelovou dohodu vyplývající z dohody GQ", která skončila po odchodu společností Siemens a Hitachi, od „kartelové dohody vyplývající z nového plánu", která začala uprostřed roku 2002, nerozvíjí zvláštní žalobní důvody nebo argumenty směřující proti posouzením Komise uvedeným v bodech 2, 3, 248, 270 až 299 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterých byly různé dohody a jednání ve vzájemné shodě, ke kterým došlo od 15. dubna 1988 do 11. května 2004, pouze různými projevy jediného a společného plánu. V důsledku tohoto není možné mít za to, že žalobkyně platně zpochybnila uvedená posouzení, a tedy v rámci prvního a druhého žalobního důvodu zpochybnila jednotnou a trvající povahu protiprávního jednání.

70 Konečně žalobkyně nezpochybňuje, že se druhý dotčený podnik účastnil protiprávního jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004. Zpochybňuje pouze, že FEH mohla vzniknout jakákoliv odpovědnost, a tedy jí být z tohoto důvodu uložena pokuta, jelikož tato společnost neurčovala chování JAEPS na trhu a v důsledku toho

nebyla zapojená, jakožto mateřská společnost JAEPS, do účasti druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání (viz níže bod 173 a následující).

71 Naopak žalobkyně vytýká Komisi, že nesprávně posoudila důkazy, které jí byly předloženy, jakož i porušila právo na spravedlivý proces, zásadu presumpce neviny a zásadu *in dubio pro reo* a že porušila pravidla v oblasti rozložení důkazního břemene tím, že se domnívala, že protiprávní jednání konstatované v článku 1 napadeného rozhodnutí pokračovalo během období od září 2000 do 30. září 2002 a první dotčený podnik se jej nadále účastnil, za což může být FEH shledána osobně odpovědnou z důvodu, že tento podnik řídila v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo. Podle ní Komise v napadeném rozhodnutí neprokázala, jak měla, právně dostačujícím způsobem aniž se dopustila zjevně nesprávných posouzení důkazů, že se první dotčený podnik nadále pod vedením FEH účastnil protiprávního jednání konstatovaného v článku 1 napadeného rozhodnutí, které jako takové pokračovalo v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

72 Komise tvrdí, že v okolnostech projednávaného případu bylo věcí společností skupiny Fuji, aby prokázaly, že první dotčený podnik se během dotčeného období přestal účastnit protiprávního jednání.

73 S ohledem na argumenty účastnic řízení je třeba posoudit, zda Komise v napadeném rozhodnutí právně dostačujícím způsobem prokázala, že protiprávní jednání pokračovalo za účasti prvního dotčeného podniku během období od září 2000 do 30. září 2002.

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týká námitka, jež tvoří podklad prvního a druhého žalobního důvodu

74 Posouzení Komise týkající se zaprvé pokračování v protiprávním jednání konstatovaném v bodě 1 napadeného rozhodnutí během období od září 2000 do 30. září 2002 a zadruhé účasti prvního dotčeného podniku na uvedeném protiprávním jednání během téhož období jsou tato.

75 V bodě 323 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise dospěla k závěru, že dohody výrobců projektů PISP či jejich jednání ve vzájemné shodě trvaly nejméně od 15. dubna 1988 do 11. května 2004. Uvedení roku „1998“ namísto roku „1988“ v uvedeném bodě odůvodnění totiž v kontextu napadeného rozhodnutí zjevně vyplývá z čistě formálního pochybení, které je třeba opravit.

76 V bodech 324, 326 a 373 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že se FEH a FES účastnily protiprávního jednání v období od 15. dubna 1988, kdy byla přijata a vstoupila v platnost dohoda GQ a dohoda EQ, do 11. května 2004, kdy došlo k poslední pracovní schůzce účastníků kartelové dohody, která byla prudce přerušena šetřeními Komise. Uvedení roku „1998“ namísto roku „1988“ v bodě 324 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž zjevně vyplývá z čistě formálního pochybení, které je třeba opravit.

77 V bodech 177 až 216 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise prezentovala „chronologický přehled vývoje kartelové dohody“. V tomto rámci Komise v bodech 178 a 179 odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala následující:

„(178) Siemens se přestala účastnit schůzek kartelové dohody v září 1999, Hitachi a Schneider/VA Tech ji následovaly v roce 2000. Nepřítomnost společnosti Siemens měla z evropské perspektivy silně destabilizující účinek, jelikož tato

společnost byla od roku 1988 tajemníkem skupiny ‚Evropa' a byla hlavním subjektem na trhu v Evropě i mimo ni. Aktivity kartelové dohody však pokračovaly a úlohu tajemníka evropské skupiny převzala Alstom. Se snížením počtu účastníků ve srovnání s rokem 1988 se zjednodušila i logistika, jelikož pro složitou strukturu již nebyl důvod.

(179) V roce 2002 se Siemens, Hitachi a VA Tech znovu připojily ke kartelové dohodě […]"

78 V bodech 270 až 299 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla důvody, pro které měla za to, že „v projednávaném případě vykazovaly všechny dohody vlastnosti jediného a trvajícího protiprávního jednání". V bodě 279 odůvodnění napadeného rozhodnutí zejména uvedla, že „[n]ěkteří účastníci kartelové dohody uvedli, že se díky vývoji kartelové dohody změnila od roku 2002 její povaha a je tedy třeba rozlišovat mezi dvěma odlišnými protiprávními jednáními spíše než vycházet z jediného a trvajícího protiprávního jednání". Nicméně v bodech 279 až 299 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise vysvětlila skutečnosti, které podle ní potvrzovaly, že různé dohody a jednání ve vzájemné shodě, ke kterým došlo od 15. dubna 1988 do 11. května 2004, byly pouze různými projevy jednoho a společného plánu a upřesnila, že by bylo umělé rozdělit takové trvající jednání, které se vyznačuje jediným cílem, na několik odlišných protiprávních jednání.

79 V bodě 284 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla toto:

„Společnost ABB poskytla vysvětlení popsaných jednání, které je soudržné se skutečnostmi a písemnostmi ze spisu, včetně psaných dohod. Prohlášení těchto podniků,

podle kterých došlo ke dvěma po sobě jdoucím protiprávním jednání se značně odlišují pokud jde o datum ukončení prvního protiprávního jednání [viz níže bod 290 odůvodnění]. Tato rozporná prohlášení se rovněž liší od listinných důkazů, které byly získány při šetření. Bližší analýza ukazuje, že tato rozporná prohlášení jsou ve skutečnosti pouhými tvrzeními (z nichž ani jedno není z doby skutkových okolností), která nejsou podpořena žádným důkazem z doby skutkových okolností nebo určujícím důkazem, který by prokazoval, že kartelová dohoda o [projektech] PISP skončila k jednomu z uvedených dat. Nepředstavují věcné důkazy, ale posouzení skutkového stavu navržené účastníky nebo závěry svědků uvedené na žádost advokátů v písemných dokumentech za účelem obhajoby společností dotčených tímto řízením. Účastníci řízení mají tendenci uvádět data, během nichž byla dle jejich názoru kartelová dohoda méně účinná, jako data, ke kterým měla kartelová dohoda fakticky skončit."

80 Bod 290 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí dále toto:

„(290) Komise nemůže vycházet z prohlášení [společností skupiny] Areva, Melco, [společností skupiny] Hitachi [nebo] JAEPS a Toshiba, pokud jde o jejich tvrzení, podle nichž byla kartelová dohoda poprvé ukončena buď v průběhu roku 1997 ([společnosti skupiny] Areva [v jejich žádosti na základě oznámení o spolupráci, viz bod 12 výše]), nebo v září 1999 (Melco [v odpovědi na oznámení námitek] a Toshiba [v odpovědi na oznámení námitek]), anebo v průběhu roku 1999 pod odchodu společnosti Siemens ([společností skupiny] Hitachi [nebo] JAEPS [v jejich odpovědi na oznámení námitek]), či dokonce kolem září 2000 ([FEH a FES v jejich odpovědi na oznámení námitek]). V tomto ohledu jsou jejich prohlášení nespolehlivá, neboť si vzájemně protiřečí a jak již bylo uvedeno, jsou v rozporu s důkazy založenými ve spise. Společnosti

Melco, Toshiba, Fuji, ABB, Alstom, Reyrolle/VA Tech a Magrini/Schneider (později se staly VAS, a tedy VA Tech) se nadále v roce 2000 nebo 2001 účastnily mnohostranných schůzek [viz výše body 191 až 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí]. Navíc jsou prohlášení nejednoznačná a nepřesvědčivá."

81 V bodech 191 až 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla důkazy předložené společností ABB a společnostmi skupiny Fuji, které podle ní prokazovaly, že kartelová dohoda pokračovala i v období po odchodu společnosti Siemens v září 1999, kterou v roce 2000 následovaly společnosti Hitachi a „Schneider/VA Tech", až do jejich postupného návratu od března 2002. Komise nejprve v bodech 191 až 196 odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázala na dokumenty předložené společností ABB v její žádosti o ochraně před pokutami (viz výše bod 8), odpovídající sérii faxů, které si v období od 18. prosince 2000 do 22. ledna 2001 zasílaly ABB, Melco a Alstom ohledně schůzek a přidělování projektů PISP. V bodě 197 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise dále zmínila dokument předaný společností ABB v její žádosti o ochraně před pokutami, který obsahoval seznam „schůzí výboru" pokrývající část období let 2000–2001 a který byl datován 12. května 2000. Poukázala na to, že z tohoto seznamu vyplývá, že účastníky těchto schůzek byly Reyrolle, Alstom, Schneider, ABB, Melco a Toshiba, ale nikoli Siemens a „JAEPS (Hitachi)", což odpovídalo prohlášení společnosti ABB v její odpovědi ze dne 4. října 2004 na žádost Komise o informace (viz výše bod 15), „podle kterého tyto dvě společnosti v daném okamžiku již nebyly součástí kartelové dohody". V bodě 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise konečně odkázala na soubor dokumentů předložených společnostmi FEH a FES v jejich žádosti na základě oznámení o spolupráci a společností ABB v podání ze dne 7. května 2004 doplňujícím její žádost o ochraně před pokutami (viz výše bod 10), ve kterých jsou zmíněny dohody účastníků kartelové dohody ohledně osmi projektů PISP s čísly jednacími pro potřeby kartelové dohody [*důvěrné*] [1], a které prokazují, že kartelová dohoda byla v daném období aktivní.

1 – Důvěrné údaje skryty.

82 Komise rovněž v bodech 372 a následujících odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala, že první dotčený podnik se nadále účastnil kartelové dohody po schůzce japonských účastníků, která se konala „v nebo kolem“ měsíce září 2000. Napadené rozhodnutí zní v tomto ohledu následovně:

„(372) Aby se mohla přičíst odpovědnost odpovídajícím právním entitám v rámci [skupiny] Fuji, je třeba rozlišovat dvě období: před a po převodu činností [v oblasti] PISP [skupiny] Fuji na JAEPS dne 1. října 2002.

(373) Společnosti [FEH] a [FES] se účastnily koluzních jednání popsaných v tomto rozhodnutí přinejmenším od 15. dubna 1988 (dne, ke kterému Fuji přistoupila k dohodě GQ) do 30. září 2002 (činnosti [skupiny] Fuji [v oblasti] PISP byly převedeny na JAEPS dne 1. října 2002). [FEH] vlastní 100% kapitálu [FES].

Argumenty vznesené společností Fuji

(374) Fuji připouští, že se účastnila kartelové dohody popsané v oznámení námitek mezi rokem 1988 a zářím 2000, ale nikoliv po tomto datu. Účast Fuji na kartelové dohodě skončila ‚nejpozději v nebo kolem září 2000. Fuji se nikdy neúčastnila nového plánu‘, protože se neúčastnila společných schůzek s evropskými poskytovateli a nepokračovala ani ve výměně informací.

(375) Fuji tvrdí, že i když určité návrhy dohod, které poskytla (viz bod 198 odůvodnění) „platí dle jejich znění po tomto datu (září 2000), Fuji nebyla po září 2000

schopna na jejich základě jednat, protože ‚všechny lhůty k ukončení nabídkových řízení uplynuly několik měsíců předtím'. Navíc Fuji pochopila, že předchozí dohody v souvislosti s dohodou GQ již nebyly mezi účastníky kartelové dohody závazné, nebyla úspěšná v žádném z uvedených nabídkových řízení a neměla tak prospěch ze žádné z dohod.

Posouzení Komise

(376) Vzhledem k tomu, že Fuji nebyla členem výboru ‚Evropa/Japonsko', nepředpokládalo se, že se bude setkávat s evropskými výrobci na manažerské úrovni nebo na úrovni pracovních skupin, ale pouze při každoročních schůzkách. Kromě toho každoroční schůzky nehrály hlavní úlohu při provádění praktik kartelové dohody, jak Fuji implicitně potvrdila tím, že uznala, že se účastnila kartelové dohody rovněž v roce 2000 (v roce, během kterého se žádná každoroční schůzka nekonala).

(377) Prohlášení Fuji, podle kterého kolem září 2000 odstoupila od kartelové dohody, nebylo potvrzeno žádným z jiných účastníků dotčených řízením, i když jim byla tato informace předložena ke komentáři. Prohlášení společnosti Fuji je kromě toho nejasné, jelikož tato společnost někdy tvrdí, že tento odchod z kartelové dohody se uskutečnil ‚v nebo kolem září roku 2000' a jindy ve stejném dokumentu tvrdí, že se tak stalo ‚nejpozději v září 2000'. Fuji rovněž prohlašuje, že poslední, záznam ujednání obdržený [p. Oz.] byl datován ze dne 28. září 2000' a že ‚Fuji po tomto datu nepokračovala v komunikaci s kartelem na úrovni dohody GQ'. To znamená, že Fuji měla podat zákazníkovi ‚dohodnutou'

nabídku, aby vytvořila dojem určité hospodářské soutěže kolem projektu, ale neposkytuje to žádný důkaz, že se tato společnost vzdala projektu nebo podávala nabídky za soutěžních podmínek. Dále podle prohlášení [p. I. H.] opustila Fuji kartelovou dohodu ‚krátce po společnosti Siemens' avšak bylo prokázáno, že Siemens odešla v září 1999. Toto prohlášení není rovněž potvrzeno jakýmkoliv údajem nebo důkazem ze spisu, který by umožnil tvrdit, že se Fuji v září 2000 veřejně distancovala od kartelové dohody.

(378) Konečně i kdyby Komise musela připustit, že až do vytvoření společnosti JAEPS nedošlo k žádným novým výměnám informací mezi kartelovou dohodou a Fuji, musí rovněž zohlednit skutečnost, že Fuji nemohla při svých obchodních činnostech ignorovat již vyměněné informace a že již uzavřené dohody byly stále platné. Podle důkazů uvedených ve spise a zejména informací poskytnutých společností Fuji, byla tato společnost účastníkem různých dohod uvedených v bodě 198 odůvodnění, jejichž platnost pokračovala po září 2000 a jejichž nedodržení bylo sankcionováno. Ačkoliv Komise poskytla Fuji možnost komentovat a předložit dodatečné důkazy ke zpochybnění těchto závěrů, Fuji nepředložila žádný důkaz prokazující, že odstoupila od dohod, že je účinně napadla nebo že je nedodržovala. Naopak skutečnost, že ‚všechny lhůty ukončení nabídkových řízení uplynuly několik měsíců předtím', jak uvádí Fuji, pouze posiluje závěr, podle kterého byly dohody již přijaté a vstoupily v platnost. Navíc skutečnost, že Fuji nakonec nebyla při nabídkách úspěšná (skutečnost, která byla rovněž vznesena bez důkazu na její podporu) neovlivňuje výše uvedené závěry. Zaprvé se Fuji účastnila všech uvedených dohod, ale nebyla jejich organizátorem ani z nich nezbytně neměla prospěch. Její uvedení na seznamu znamená, že měla podávat nabídky, ale nikoliv, že byla nezbytně vybraným uchazečem. Zadruhé, i kdyby byla uchazečem vybraným účastníky kartelové dohody (což Fuji ani netvrdila ani neprokázala), nebylo by stále zcela zaručeno, že nakonec bude mít s nabídkou úspěch, protože jiní uchazeči mimo kartelovou dohodu mohli být více úspěšní.

(379) Z důvodů uvedených v bodech 334 a 373 odůvodnění, musí být [FEH] a [FES] shledány solidárně odpovědnými za účast Fuji na protiprávním jednání mezi 15.dubnem 1988 a 30. zářím 2002."

– K pravidlům použitelným na prokázání porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP a prokázání účasti podniku na takovém porušení

83 V rozsahu, v němž se účastnice řízení neshodnou na otázce, jak má být mezi nimi rozloženo důkazní břemeno a obecněji na otázce, zda byla či nebyla v projednávané případě dodržena pravidla použitelná na prokázání porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP a prokázání účasti podniku na takovém porušení, je třeba úvodem připomenout právo použitelné v dané oblasti.

84 Podle ustálené judikatury v oblasti důkazního břemene přísluší zaprvé straně nebo orgánu, který tvrdí, že bylo porušeno právo hospodářské soutěže, aby předložil důkaz, který právně dostačujícím způsobem prokazuje skutečnosti zakládající protiprávní jednání, a zadruhé přísluší podniku, který uplatňuje důvod na obranu proti konstatování, že se dopustil protiprávního jednání, aby předložil důkaz, že podmínky použití tohoto důvodu na jeho obranu jsou splněny, takže uvedený orgán bude muset uplatnit jiné důkazy (rozsudek Tribunálu ze dne 16. listopadu 2006, Peróxidos Orgánicos v. Komise, T-120/04, Sb. rozh. s. II-4441, bod 50; viz v tomto smyslu rovněž rozsudky Soudního dvora ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise, C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 58, a ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 78). Doba trvání protiprávního jednání je prvkem naplňujícím znaky protiprávního jednání na základě čl. 81 odst. 1 ES, přičemž břemeno prokázání existence tohoto prvku nese hlavně Komise (rozsudky Tribunálu ze dne 7. července

1994, Dunlop Slazenger v. Komise, T-43/92, Recueil, s. II-441, bod 79, a výše uvedený Peróxidos Orgánicos v. Komise, bod 51).

85 Toto rozložení důkazního břemene se může nicméně měnit v rozsahu, v němž skutkové okolnosti, kterých se strana dovolává, mohou zavazovat druhou stranu k poskytnutí vysvětlení nebo odůvodnění, přičemž pokud tak neučiní, lze dospět k závěru, že důkazní břemeno bylo uneseno (v tomto smyslu viz rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 84 výše, bod 79, a rozsudek Peróxidos Orgánicos v. Komise, bod 83 výše, bod 53).

86 Pokud jde o důkazní prostředky, které Komise může v tomto ohledu uplatnit, v právu Společenství platí zásada volného hodnocení důkazů (rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2007, Dalmine v. Komise, C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, bod 63; rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2004, JFE Engineering a další v. Komise, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Sb. rozh. s. II-2501, bod 273). Jelikož zákaz účasti na protisoutěžních praktikách a dohodách, jakož i sankce, které pachatele mohou postihnout, jsou obecně známé, je totiž obvyklé, že činnosti, se kterými jsou tyto praktiky a dohody spojeny, se odehrávají tajně, že setkání se konají tajně, nejčastěji ve třetí zemi, a že související dokumentace je omezena na minimum. I když Komise objeví písemnosti výslovně prokazující protiprávní kontakty mezi hospodářskými subjekty, jako jsou zápisy ze schůzky, jsou tyto obvykle útržkovité a rozptýlené, takže se často ukazuje jako nezbytné rekonstruovat některé podrobnosti dedukcí. Ve většině případů musí být existence protisoutěžního jednání nebo dohody vyvozena z určitého počtu shodujících se skutečností a nepřímých důkazů, které ve svém celku mohou představovat, pokud neexistuje jiné logické vysvětlení, důkaz o porušení práva hospodářské soutěže (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 84 výše, body 55 až 57). Takové nepřímé důkazy a shody okolností umožňují odhalit nejen existenci protisoutěžních jednání nebo dohod, ale rovněž délku trvání pokračujícího protisoutěžního jednání a dobu uplatňování uzavřené dohody porušující právo hospodářské

soutěže (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 2006, Technische Unie v. Komise, C-113/04 P, Sb. rozh. s. I-8831, bod 166).

87 V každém případě je nezbytné, aby Komise za účelem odůvodnění pevného přesvědčení, že došlo k protiprávnímu jednání, uvedla přesné a shodující se důkazy (viz rozsudky Tribunálu ze dne 6. července 2000, Volkswagen v. Komise, T-62/98, Recueil, s. II-2707, body 43 a 72 a citovaná judikatura; JFE Engineering v. Komise, bod 86 výše, bod 179 a citovaná judikatura, a ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 217). Nicméně není nutné, aby každý z důkazů předložených Komisí odpovídal těmto kritériím se zřetelem na každý prvek protiprávního jednání. Stačí, když soubor nepřímých důkazů, kterého se orgán dovolává, odpovídá tomuto požadavku ve svém celku (výše uvedené rozsudky JFE Engineering v. Komise, bod 86 výše, bod 180 a Groupe Danone v. Komise, bod 218; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek „PVC II", bod 57 výše, body 768 až 778, a zejména bod 777). Pokud jde o dobu trvání protiprávního jednání, judikatura vyžaduje, aby se Komise, pokud neexistují důkazy, které mohou přímo prokázat dobu trvání protiprávního jednání, opřela alespoň o důkazy vztahující se k časově dostatečně blízkým skutkovým okolnostem tak, aby bylo možné důvodně připustit, že toto protiprávní jednání trvalo nepřetržitě mezi dvěma konkrétními daty (rozsudky Technische Unie v. Komise, bod 85 výše, bod 169; Dunlop Slazenger v. Komise, bod 84 výše, bod 79, a Peróxidos Orgánicos v. Komise, bod 84 výše, bod 51).

88 Pokud jde o důkazní hodnotu, kterou je třeba přiznat různým důkazům, je třeba zdůraznit, že jediným náležitým kritériem pro hodnocení předložených důkazů je jejich hodnověrnost (rozsudek Dalmine v. Komise, bod 86 výše, bod 63; viz rozsudky Tribunálu ze dne 8. července 2004, Mannesmannröhren-Werke v. Komise, T-44/00, Sb. rozh. s. II-2223, bod 84 a citovaná judikatura, a JFE Engineering a další v. Komise, bod 86 výše, bod 273). Podle pravidel obecně platných v oblasti dokazování závisí hodnověrnost, a tedy důkazní hodnota dokumentu, na jeho původu, na okolnostech jeho vypracování, na osobě, které je určen a na jeho obsahu (rozsudek Tribunálu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95,

T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, bod 1053; stanovisko soudce B. Vesterdorfa vykonávajícího funkci generálního advokáta, předcházející rozsudku Tribunálu ze dne 24. října 1991, Rhône-Poulenc v. Komise, T-1/89, Recueil, s. II-867, II-869, II-956). Zejména je třeba přisoudit velký význam okolnosti, že dokument byl vyhotoven v bezprostřední souvislosti se skutkovými okolnostmi (rozsudek Tribunálu ze dne 11. března 1999, Ensidesa v. Komise, T-157/94, Recueil, s. II-707, bod 312) nebo přímým svědkem těchto okolností (v tomto smyslu viz rozsudek JFE Engineering a další v. Komise, bod 86 výše, bod 207). Dokumenty, ze kterých vyplývá, že došlo ke kontaktům mezi několika podniky a že tyto podniky tedy sledovaly právě cíl předem odstranit nejistotu ohledně budoucího chování jejich konkurentů, prokazují právně dostačujícím způsobem, že existuje jednání ve vzájemné shodě (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil s. 1663, body 175 a 179). Dále musejí být prohlášení, která jsou v rozporu se zájmy prohlašujícího, v zásadě považována za zvláště věrohodné důkazní materiály (v tomto smyslu viz rozsudek JFE Engineering a další v. Komise, bod 86 výše, body 207, 211 a 212).

89 Konečně je třeba připomenout, že omezená role soudu zabývajícího se žalobou na neplatnost, která je podána na základě článku 230 ES (nyní článek 263 SFEU) a směřuje proti rozhodnutí Komise, jež konstatuje existenci porušení práva hospodářské soutěže a ukládá pokuty jeho adresátům, spočívá v posouzení, zda důkazy a jiné materiály, kterých se Komise dovolává ve svém rozhodnutí, jsou pro prokázání existence protiprávního jednání dostatečné (rozsudek JFE Engineering v. Komise, bod 86 výše, body 174 a 175; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek PVC II, bod 57 výše, bod 891). Má-li soud v tomto kontextu pochybnosti, musí být tato skutečnost ku prospěchu osobám, jimž je určeno rozhodnutí, takže soud nemůže učinit závěr, že Komise z právního hlediska dostačujícím způsobem prokázala existenci dotčeného protiprávního jednání v případě, že o této otázce má stále ještě pochybnosti (rozsudky JFE Engineering v. Komise, bod 86 výše, bod 177, a Groupe Danone v. Komise, bod 87 výše, bod 215). V této posledně uvedené situaci je totiž nezbytné zohlednit zásadu presumpce neviny, jak vyplývá zejména z čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), jež je součástí

základních práv, která jsou podle judikatury Soudního dvora, jež je navíc potvrzena preambulí Jednotného evropského aktu a čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské Unii, jakož i článkem 47 Listiny základních práv Evropské Unie, vyhlášené v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. C 364, s. 1), chráněna v právním řádu Evropské Unie. S ohledem na povahu dotčených protiprávních jednání i na povahu a stupeň přísnosti sankcí, které se k nim vztahují, se zásada presumpce neviny použije zejména na řízení týkající se porušení práva hospodářské soutěže, která mohou vést k uložení pokut nebo penále (rozsudky Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Hüls v. Komise, C-199/92 P, Recueil, s. I-4287, body 149 a 150, a Montecatini v. Komise, C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, body 175 a 176; rozsudek Groupe Danone v. Komise, bod 8 výše, bod 216).

90 Existence protiprávního jednání musí být posouzena pouze na základě důkazů shromážděných Komisí v rozhodnutí, které uvedené protiprávní jednání konstatuje a jedinou relevantní otázkou, kterou je třeba ve věci samé zodpovědět, je, zda bylo na základě těchto důkazů protiprávní jednání prokázáno, či nikoliv (rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 8 výše, bod 726).

91 Výše citovaná judikatura se obdobně vztahuje i na článek 53 odst. 1 dohody o EHP a na rozhodnutí Komise přijatá na základě tohoto článku.

92 S ohledem na pravidla uvedená v bodech 84 až 91 výše je třeba ověřit, zda v napadeném rozhodnutí Komise uvedla dostatečně věrohodné, přesné a shodující se důkazy, aby v rámci celkového posouzení a po přezkumu alternativních vysvětlení nebo odůvodnění poskytnutých žalobkyní, odůvodnila pevné přesvědčení, že protiprávní jednání konstatované v bodě 1 napadeného rozhodnutí pokračovalo za účasti prvního

dotčeného podniku během období od září 2000 do 30. září 2002, za což může být FEH shledána osobně odpovědnou z důvodu, že tento podnik řídila v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

– K analýze důkazů, na kterých se zakládá napadené rozhodnutí

93 Úvodem je třeba připomenout hlavní skutkové okolnosti, o které Komise v napadeném rozhodnutí opřela své posouzení, podle kterého protiprávní jednání konstatované v bodě 1 napadeného rozhodnutí pokračovalo za účasti prvního dotčeného podniku během období od září 2000 do 30. září 2002.

94 V bodě 290 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že se odchýlila od prohlášení společností FEH a FES, společností skupiny Areva, společnosti Melco, společností skupiny Hitachi nebo JAEPS a Toshiba, podle nichž byla kartelová dohoda poprvé ukončena v průběhu roku 1997, v září 1999 nebo v průběhu roku 1999 po odchodu společnosti Siemens, či dokonce kolem září 2000, z důvodu, že tato prohlášení nebyla věrohodná nebo dále že byla nejednoznačná a málo přesvědčivá, protože si navzájem protiřečila a byla v rozporu s důkazy uvedenými ve spise (viz bod 80 výše). Komise v témže bodě 290 odůvodnění ve spojení s body 191 až 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že první dotčený podnik, jakož i ostatní podniky pokračovaly v účasti na mnohostranných schůzkách v roce 2000 nebo v roce 2001. Skutečnosti, o které se Komise opírá, aby prokázala, že kartelová dohoda nadále fungovala – za účasti prvního dotčeného podniku – po odchodu „Schneider/VA Tech" dne 13. prosince 2000, jsou uvedeny výše v bodě 81.

95 Pokud jde nejprve o faxy, které si někteří účastníci kartelové dohody vyměnili mezi 18. prosincem 2000 a 22. lednem 2001 ohledně schůzek a přidělování projektů PISP, je třeba uvést, jak připouští Komise, že podniky, kterých se tato výměna týká, jsou pouze Alstom (dříve Areva), Melco a ABB. Jak správně uvádí žalobkyně, i když tato výměna faxů, která se uskutečnila v rozhodné době z hlediska skutkových okolností, věrohodným a přesným způsobem dosvědčuje činnosti kartelové dohody okolo prosince 2000 a ledna 2001, neposkytuje naopak žádný nepřímý důkaz toho, že se na ní první dotčený podnik sám podílel.

96 Pokud jde dále o seznam ze dne 12. května 2000, tento skutečně vykazuje třináct „schůzí výboru" naplánovaných na dobu mezi 18. květnem 2000 a 17. květnem 2001. Protisoutěžní cíl těchto „schůzí výboru" lze dovodit z toho, že seznam označuje každého z dotyčných podniků vlastními kódy používanými v rámci kartelové dohody, jak je zachycují body 142 a 197 odůvodnění napadeného rozhodnutí, a že některé schůzky řídících orgánů – společný výbor pro Evropu a Japonsko a výbor pro Evropu – které přispívaly k praktickému fungování kartelové dohody, byly plánované, jak potvrdili někteří účastníci kartelové dohody a jak plyne i z bodů 150 a 151 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Že se šest schůzí tohoto výboru opravdu uskutečnilo, to potvrdili buď někteří účastníci kartelové dohody, nebo další části spisové dokumentace, jako například vyúčtování cestovních výdajů nebo poznámky v osobních diářích, takže aktivity kartelové dohody v období od 18. května 2000 do 18. ledna 2001 lze považovat za prokázané. Nicméně, jak Komise uznala, těchto schůzek se účastnily pouze podniky Reyrolle, Alstom, Schneider, ABB, Melco a Toshiba. Z toho vyplývá, jak správně uvádí žalobkyně, že i když tento seznam věrohodným a přesným způsobem dosvědčuje činnosti kartelové dohody v období od 18. května 2000 do 17. května 2001, neposkytuje naopak žádný nepřímý důkaz toho, že se na nich první dotčený podnik sám podílel.

97 Pokud jde konečně o dokumenty, které se vztahují ke skutečnostem z doby jejich vypracování a týkají se osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*], tyto dokumenty

uvádí dohody uzavřené účastníky kartelové dohody za účelem přidělení výše uvedených projektů PISP, jejichž doby platnosti se lišily. Tyto dokumenty tak uvádí, že první dotčený podnik se spolu s dalšími členy kartelové dohody účastnil ujednání za účelem přidělení osmi projektů PISP, které byly organizovány dalšími podniky účastnícími se kartelové dohody, uzavřeny nebo vstoupily v platnost mezi [*důvěrné*] a [*důvěrné*], a které byly platné přibližně [*důvěrné*] ode dne jejich uzavření, tedy pro poslední projekt s jednacím číslem [*důvěrné*] až do [*důvěrné*].

98 V tomto ohledu je třeba připomenout, že k tomu, aby existovala dohoda ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily svou společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (rozsudky Tribunálu ze dne 24. října 1991, Petrofina v. Komise, T-2/89, Recueil, s. II-1087, bod 211, a ze dne 10. března 1992, ICI v. Komise, T-13/89, Recueil, s. II-1021, bod 253; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise, 41/69, Recueil, s. 661, bod 112). Článek 81 ES se navíc použije i tehdy, pokud účinky kartelové dohody trvaly, aniž tato dohoda byla formálně ukončena (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ICI v. Komise, bod 254, a rozsudek Tribunálu ze dne 13. prosince 2001, Acerinox v. Komise, T-48/98, Recueil, s. II-3859, bod 63). Výše citovaná judikatura se obdobně vztahuje i na čl. 53 odst. 1 dohody o EHP.

99 V projednávané věci žalobkyně nezpochybnila, že FEH na základě pravidel kartelové dohody uzavřela dohody za účelem přidělení osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*] v rámci kartelové dohody. Navíc žalobkyně nezpochybnila, že znění těchto dohod ukazuje, že měly být účinné v době od [*důvěrné*], data vstupu dohody o projektu s jednacím číslem [*důvěrné*] v platnost, do [*důvěrné*], data ukončení platnosti dohody o projektu s jednacím číslem [*důvěrné*].

100 Kromě toho žádná skutečnost ze spisu neumožňuje konstatovat, že se první dotčený podnik od kartelové dohody a od dohod uzavřených v jejím rámci veřejně distancoval. Přitom podnik, který se veřejně nedistancuje od výsledků schůzky nebo dohody, kterých se účastnil, zůstává v zásadě plně odpovědný za svou účast na kartelové dohodě. Pro podniky by totiž bylo příliš jednoduché minimalizovat riziko, že budou muset zaplatit značnou pokutu, pokud by mohly nejprve čerpat výhody plynoucí z protiprávní kartelové dohody, a poté mít prospěch ze snížení pokuty z důvodu, že při provádění protiprávního jednání hrály pouze omezenou roli, ačkoliv jejich chování podnítilo ostatní podniky k tomu, aby ve větší míře jednaly způsobem narušujícím hospodářskou soutěž (viz v tomto smyslu rozsudek Mannesmannröhren-Werke, bod 88 výše, body 278 a citovaná judikatura). Z toho vyplývá, že i za předpokladu, že by první dotčený podnik nedodržel všechny dohody uzavřené v rámci kartelové dohody, tato okolnost, pokud není prokázáno, že se od dalších účastníků kartelové dohody veřejně distancoval, by nepostačovala k tomu, aby ho zbavila odpovědnosti, kterou má z důvodu své účasti na těchto dohodách a jejich prostřednictvím na protiprávním jednání, které bylo konstatováno v článku 1 napadeného rozhodnutí.

101 Proto je třeba mít za to, že faxy, které si vyměnily někteří účastníci kartelové dohody mezi 18. prosincem 2000 a 22. listopadem 2001, seznam „schůzí výboru" ze dne 12. května 2000, jakož i dokumenty týkající se osmi projektů PISP, zmíněné v bodech 191 až 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí, na které odkazuje jeho bod 290 odůvodnění, věrohodným, přesným a shodujícím se způsobem dosvědčují, že protiprávní jednání konstatované v článku 1 napadeného rozhodnutí přetrvávalo v období od září 2000 do 30. září 2002. Dále s ohledem na zvláště dlouhou dobu trvání protiprávního jednání konstatovanou v článku 1 napadeného rozhodnutí, kterou žalobkyně nezpochybňuje v případě období od 15. dubna 1988 do září 2000 a s ohledem na komplexní preventivní opatření, která účastníci kartelové dohody přijali, aby zakryli či utajili její existenci, tak jak bylo uvedeno v bodě 170 odůvodnění napadeného rozhodnutí, je možné mít za to, že tyto důkazy se vztahují k časově dostatečně blízkým skutkovým okolnostem ve smyslu judikatury citované v bodě 87 výše, aby bylo možné

důvodně připustit, že toto protiprávní jednání trvalo v průběhu uvedeného období nepřetržitě.

102 Navíc jsou důkazy, na kterých se v tomto ohledu zakládá napadené rozhodnutí, dostatečně věrohodné, přesné a shodující se. Nemohou být vyvráceny prohlášeními FEH a FES v jejich dopise Komisi ze dne 21. listopadu 2006 a v jejich odpovědi na oznámení námitek (viz body 19 a 27 výše), jakož i prohlášeními Melco, společností skupiny Hitachi nebo JAEPS a skupiny VA Tech uvedenými v jejich žádostech na základě oznámení o spolupráci (viz body 13, 14 a 16 výše), podle kterých kartelová dohoda poprvé skončila již před obdobím od září 2000 do 30. září 2002. Tato prohlášení, podle kterých kartelová dohoda skončila dříve, nejsou totiž podepřena věrohodnými a přesnými důkazy. Navíc jsou uvedená prohlášení rozporná v rozsahu, v němž osoby, které je učinily, tvrdí, že kartelová dohoda skončila v průběhu roku 1997 (Melco), nebo v průběhu roku 1999 (společnosti skupiny Hitachi nebo JAEPS a skupina VA Tech), nebo dále „v či kolem" září 2000 (FEH a FES). Proto jak právem uvádí Komise v bodech 284, 285 a 290 odůvodnění napadeného rozhodnutí, tato prohlášení neumožňují zpochybnit listinné důkazy vztahující se ke skutečnostem z doby jejich vyhotovení a pocházející od samotných podniků, které se účastnily protiprávního jednání konstatovaného v článku 1 napadeného rozhodnutí, z čehož vyplývá, že uvedené protiprávní jednání pokračovalo v období od září 2000 do 30. září 2002.

103 Žalobkyně sice uplatňuje, že je třeba přiznat důkazní hodnotu nebo zvláštní hodnověrnost prohlášením obsaženým v dopise FEH a FES Komisi ze dne 21. listopadu 2006 a v jejich odpovědi na oznámení námitek, jelikož „obviňují je samotné" (viz bod 88 výše a bod 107 níže). Nicméně tato prohlášení, kterými FEH a FES uvádí, že první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě po schůzce japonských účastníků, která se konala v „nebo kolem" měsíce září 2000, nemohou být považována

za prohlášení v rozporu s jejich zájmy. Uvedená prohlášení totiž směřují spíše k minimalizaci významu přispění prvního dotčeného podniku k protiprávnímu jednání a tedy k omezení osobní odpovědnosti, kterou měla FEH z důvodu, že tento podnik řídila v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo. V důsledku toho nemohou tato prohlášení vyvrátit důkazy, o které se Komise opírá v napadeném rozhodnutí.

104 Žalobkyně proto nemůže odůvodněně vytýkat Komisi, že nepřihlédla k důkazní hodnotě prohlášení obsažených v dopise FEH a FES Komisi ze dne 21. listopadu 2006 a v jejich odpovědi na oznámení námitek, aby dospěla k závěru, že protiprávní jednání pokračovalo za účasti prvního dotčeného podniku během období od září 2000 do 30. září 2002, za což může být FEH shledána osobně odpovědnou z důvodu, že tento podnik řídila v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

105 Kromě toho dokumenty týkající se dohod uzavřených v rámci kartelové dohody, na které se odkazuje v bodech 191 a 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí, věrohodným a přesným způsobem podporují posouzení Komise, podle kterého se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání v období od září 2000 do 30. září 2002, jelikož se v těchto dokumentech uvádí, že „Fuji" byla účastníkem dohod uzavřených v rámci kartelové dohody, které měly být účinné od 27. srpna 1998 do 28. října 2001.

106 Zbývá tak ověřit, zda alternativní vysvětlení nebo odůvodnění poskytnutá žalobkyní mohou vyvrátit věrohodné a přesné důkazy, o které se opírá napadené rozhodnutí. V opačném případě je možné dospět k závěru, že Komise předložila, jak jí přísluší, důkaz toho, že se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání v období od září 2000 do 30. září 2002 (viz v tomto smyslu rozsudek Aalborg Portland a další

v. Komise, bod 84 výše, bod 79, a rozsudek Peróxidos Orgánicos v. Komise, bod 84 výše, body 63 a 71), za což může být FEH shledána osobně odpovědnou z důvodu, že tento podnik řídila v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

– K analýze alternativních důkazů poskytnutých žalobkyní

107 Žalobkyně nejprve vytýká Komisi, že nezohlednila určité argumenty nebo skutkové okolnosti, které potvrzovaly hodnověrnost prohlášení obsažených v odpovědi FEH a FES na oznámení námitek, podle kterých první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě v „nebo kolem" měsíce září 2000. Zaprvé uvádí, že první dotčený podnik se přestal účastnit schůzek kartelové dohody od září 2000, zatímco předtím se účastnil schůzek japonských účastníků, které předcházely schůzkám účastníků evropského a japonského výboru v souladu s dohodou GQ. Zadruhé uvádí, že prohlášení FEH a FES jsou podpořena některými prohlášeními ABB, Melco, společností skupiny Hitachi nebo JAEPS a skupiny VA Tech. Zatřetí se dovolává neuvádění prvního dotčeného podniku v dokumentech z doby po září 2000. Začtvrté tvrdí, že Komise opomenula zohlednit, že prohlášení FEH a FES, podle kterých protiprávní jednání a účast prvního dotčeného podniku na tomto protiprávním jednání skončilo v září 2000, „obviňovala je samotné". Zapáté poznamenává, že dokumenty týkající se dvou nabídkových řízení v [*důvěrné*], vypracované v [*důvěrné*] a v [*důvěrné*], které FEH a FES předložily v příloze žaloby a v odpovědi na otázky Tribunálu a jeho žádost o předložení dokumentů (viz bod 37 výše) potvrzují, že první dotčený podnik se po září 2000 přestal podrobovat ujednáním uzavřeným v rámci kartelové dohody a nakonec se po září 2000 přestal účastnit činností této kartelové dohody, protože

v rámci těchto nabídkových řízení značně snížil své ceny oproti „úrovni cen“ stanovené v ujednáních uzavřených v rámci kartelové dohody. Z těchto dokumentů vyplývá, že ohledně projektů PISP pro zakázku [*důvěrné*] v [*důvěrné*], byly cenové odhady předložené prvním dotčeným podnikem jeho partnerům o [*důvěrné*] % až [*důvěrné*] % nižší než „úroveň cen“ stanovená v záznamu ujednání a že pokud jde o dva projekty PISP pro zakázku [*důvěrné*] v [*důvěrné*], cena fakturovaná jejímu partnerovi byla o [*důvěrné*] % nižší než „úroveň cen“ stanovená v záznamu ujednání.

108 Žalobkyně dále Komisi vytýká, že se dopustila zjevně nesprávného posouzení důkazů, které jí byly předloženy a že porušila právo na spravedlivý proces, zásadu presumpce neviny a zásadu *in dubio pro reo* tím, že zamítla prohlášení FEH a FES, podle kterých se první dotčený podnik přestal účastnit protiprávního jednání „v nebo kolem“ září 2000 z důvodu, že v těchto prohlášeních nebylo jasně uvedeno datum, ke kterému tento podnik opustil kartelovou dohodu, a že se uvedený podnik od této kartelové dohody veřejně nedistancoval.

109 Z napadeného rozhodnutí nicméně nevyplývá, že se Komise, aby prokázala účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání během období od září 2000 do 30. září 2002, opřela o prohlášení společnosti ABB v její odpovědi na žádost o informace ze dne 4. října 2004 (viz body 15 a 81 výše), podle kterého [b]ěhem období, kdy se Siemens a Hitachi neúčastnily kartelové dohody, „kartelová dohoda o [projektech] PISP nadále existovala za účasti […] společností ABB, Alstom, Areva, VA Tech, Schneider […], [Melco], Toshiba a Fuji“. Proto není třeba ověřit, jak navrhuje žalobkyně, zda toto prohlášení mohlo podpořit závěry Komise ohledně účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání během období od září 2000 do 30. září 2002.

110 Pokud jde o další argumenty žalobkyně, je třeba zaprvé uvést, že jak tato správně uvádí, žádný z důkazů na podporu napadeného rozhodnutí neumožňuje prokázat, že se první dotčený podnik účastnil schůzky podniků, které se účastnily kartelové dohody a zejména schůzky japonských účastníků v době od září 2000 do 30. září 2002. Nicméně v rozporu s tvrzením žalobkyně tato okolnost nestačí k tomu, aby vyvrátila hodnověrné a přesné důkazy, podle kterých se první dotčený podnik během posledně uvedeného období nadále účastnil protiprávního jednání.

111 Skutečnost, že ze seznamu „schůzí výboru" ze dne 12. května 2000 (viz bod 96 výše) nevyplývá, že se první dotčený podnik účastnil nebo musel účastnit těchto schůzí, je v tomto ohledu zcela irelevantní. Uvedený seznam se totiž týká pouze schůzí společného výboru Evropa/Japonsko a s tím souvisejících přípravných schůzek evropského výboru. Přitom z bodů 150, 151 a 376 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jakož i z poznámky pod čarou 320 k bodu 255 odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že první dotčený podnik nebyl členem ani japonského výboru ani společného výboru Evropa/Japonsko. Neúčastnil se přímo ani pracovních schůzek ani schůzek nazvaných „manažerské", týkajících se vedení kartelové dohody a seskupujících japonské a evropské podniky.

112 Pokud jde o skutečnost, že ani z faxů, které si mezi 18. prosincem 2000 a 22. lednem 2001 vyměnili někteří účastníci kartelové dohody, ani ze seznamu „schůzí výboru" ze dne 12. května 2000 nevyplývá, že první dotčený podnik se v průběhu prosince 2000 a ledna 2001 účastnil schůzek a diskusí kartelové dohody a zejména schůzek týkajících se přidělování projektů PISP uvedených v bodě 95 výše, tato neumožňuje prokázat, že tento podnik během období od září 2000 do 30. září 2002 ukončil svou účast na protiprávním jednání. Z listinných důkazů uvedených v bodě 198 odůvodnění napadeného

rozhodnutí totiž vyplývá, že v průběhu tohoto období se první dotčený podnik účastnil provádění dohod uzavřených mezi členy kartelové dohody ohledně osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*], podle kterých měl pod hrozbou obvyklých sankcí chránit nabídky předložené jinými podniky, účastníky kartelové dohody, a konečně samotné přidělování dotyčných projektů PISP těmto podnikům a to během celé doby platnosti těchto ujednání. S ohledem na dobu platnosti těchto dohod, jak v nich byla uvedena (viz body 99 a 105 výše), nemůže žalobkyně tvrdit, že všechny uvedené dohody se staly od ledna 2000 neplatnými, když skončila nabídková řízení o projektech PISP odpovídající těmto dohodám, jak je tyto dohody zmiňují. Dále je třeba uvést, jak to uvedla Komise v bodě 377 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz bod 82 výše), že po přijetí záznamu ujednání ze dne 28. září 2000 měl první dotčený podnik předložit zákazníkovi „dohodnutou" nabídku, aby vytvořil dojem určité hospodářské soutěže kolem dotyčného projektu PISP.

113 Zadruhé v rozporu s tvrzením žalobkyně není prokázáno, že první dotčený podnik se během období od září 2000 do 30. září 2002 vzdal provádění ujednání týkajících se osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*] a že rozhodně nevyhověl záznamu ujednání, který obdržel dne 28. září 2000, jak vyplývá z její odpovědi na oznámení námitek, jelikož se tato ujednání v důsledku ukončení jeho účasti na kartelové dohodě stala po schůzce japonských účastníků, které se konala „v nebo kolem" září 2000, neplatnými.

114 Žalobkyně uvádí, že prohlášení FEH a FES jsou v tomto ohledu potvrzena prohlášeními společnosti ABB v jejím dodatku k odpovědi na oznámení námitek (viz bod 21 výše) a společnosti Melco v rámci její žádosti na základě oznámení o spolupráci (viz bod 16 výše).

115 Pokud jde nejprve o prohlášení společnosti ABB obsažená v jejím dodatku k odpovědi na oznámení námitek, tato neumožňují dospět k závěru, že první dotčený podnik „v nebo kolem" září 2000 ukončil účast na kartelové dohodě a přestal jednat podle ujednání uzavřených v rámci této kartelové dohody. Tato prohlášení sice potvrzují, že společnosti ABB, Alstom, Melco a Toshiba veřejně oznámily dalším účastníkům kartelové dohody na schůzce, která se konala v září nebo v říjnu 2000, jejich záměr ukončit činnosti kartelové dohody. První dotčený podnik kromě toho není uveden mezi podniky, které se účastnily kartelové dohody ke dni tohoto oznámení. Nicméně se uvádí, že informace, podle které měly být ukončeny činnosti kartelové dohody, byla nesprávná a oznámení této informace v rámci kartelové dohody mělo jediný cíl, aby se „Schneider/VA Tech" přestala účastnit uvedených činností. Kromě toho je upřesněno, že se účastníci kartelové dohody ještě jednou nebo dvakrát setkali předtím, než byla organizovaná schůzka, která měla zdánlivě ukončit činnosti kartelové dohody v prosinci 2000. Navíc se jednak uvádí, že účastníci kartelové dohody přítomní této poslední schůzce byli společnosti „ABB, Alstom, Schneider/VA Tech, Melco a Toshiba" a že nebyly přítomny společnosti Hitachi a Siemens, protože se k tomuto datu již neúčastnily činností kartelové dohody. Tato prohlášení tedy nepřisuzují žádnou zvláštní hodnověrnost prohlášením FEH a FES, podle kterých mohl první dotčený podnik legitimně věřit tomu, že kartelová dohoda skončila „v nebo kolem" září 2000 a proto se na ní přestal účastnit, a zejména jednat podle ujednání uzavřených v rámci této kartelové dohody. Zaprvé z těchto prohlášení vyplývá, že nesprávná informace oznámená společnostmi ABB, Alstom, Melco a Toshiba nebyla určena k tomu, aby dosáhla odstoupení prvního dotčeného podniku od kartelové dohody. Proto, jak správně poznamenává Komise, je málo věrohodné, že by tento manévr vedl k výsledku, který si jeho autoři nepřáli, aniž by tito zareagovali. Zadruhé z těchto prohlášení vyplývá, že schůzka, která zdánlivě ukončila činnosti kartelové dohody, se konala až v prosinci 2000, takže manévr společností ABB, Alstom, Melco a Toshiba nemůže vysvětlit, že se první dotčený podnik sám přestal účastnit kartelové dohody od září 2000. Zatřetí skutečnost, že prohlášení neuvádí „Fuji" mezi podniky, které se účastnily kartelové dohody při provedení výše uvedeného manévru, není obzvláště průkazná, protože tento manévr byl jednak proveden v rámci společného výboru Evropa/Japonsko, kterého se první dotčený podnik neúčastnil, a jednak není „Fuji" ani uvedena mezi podniky, které se v době provedení tohoto manévru již kartelové dohody neúčastnily. V každém případě skutečnost, že se první dotčený podnik neúčastnil nových schůzek nebo diskusí v rámci kartelové dohody během období od září 2000 do 30. září 2002 neznamená, že přestal jednat podle ujednání, která uzavřel v rámci kartelové dohody a tedy že během tohoto období nebyl účastníkem kartelové dohody. Z toho vyplývá, že prohlášení společnosti ABB v jejím doplňku k odpovědi na oznámení námitek, nevyvrací listinné důkazy uvedené v napadeném rozhodnutí, ze kterých vyplývá, že

se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání během období od září 2000 do 30. září 2002.

116 Rovněž skutečnost, že v prohlášení na základě oznámení o spolupráci Melco neuvádí „Fuji“ mezi podniky, které v době mezi přerušením účasti společností Siemens a Hitachi na kartelové dohodě a znovu zahájením této účasti společností Siemens, nadále vedly omezené diskuze v rámci kartelové dohody, není rozhodující s ohledem na účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od září 2000 do 30. září 2002, protože Melco ani neuvádí, že první dotčený podnik opustil kartelovou dohodu poté, co společnost Siemens přerušila svou účast na tomto protiprávním jednání v září 1999 a před tím, než tuto účast v červenci 2002 obnovila, a že tedy tento podnik přestal jednat v souladu s ujednáními, které byly uzavřeny v rámci kartelové dohody.

117 Kromě toho Komise správně posoudila prohlášení uvedená v odpovědi FEH a FES na oznámení námitek, podle kterých první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě po schůzce japonských členů, která se konala „v nebo kolem“ září 2000, když se domnívala, že tato prohlášení nebyla obzvláště věrohodná a že tedy nemohla vyvrátit listinné důkazy uvedené v napadeném rozhodnutí, ze kterých vyplývá, že se

první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání během období od září 2000 do 30. září 2002.

118 Zaprvé z důvodů uvedených v bodě 103 výše, není možné mít za to, že prohlášení obsažená v odpovědi FEH a FES na oznámení námitek, v rozsahu, v němž uvádí, že první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě po schůzce japonských členů, která se konala „v nebo kolem" září 2000, jsou v rozporu se zájmy prohlašujících osob, v projednávané věci FEH a že tedy taková prohlášení musí být považována za zvláště věrohodná.

119 Zadruhé Komise správně posoudila prohlášení v odpovědích FEH a FES na oznámení námitek, když konstatovala, že jejich hodnověrnost byla ovlivněna určitými nesoudržnostmi, zejména pokud jde o datum, ke kterému první dotčený podnik ukončil účast na protiprávním jednání. FEH a FES, v odpovědi na oznámení námitek, jakož i v dopise Komisi ze dne 21. listopadu 2006 (viz body 19 a 27 výše), stejně jako jeden zaměstnanec skupiny Fuji, a sice p. Oz., v prohlášení připojeném k odpovědi FEH a FES na oznámení námitek, tvrdili, že se první dotčený podnik přestal účastnit kartelové dohody po schůzce japonských členů, která se konala „v nebo kolem" září 2000, zatímco jiný zaměstnanec skupiny Fuji, p. I. H., uvedl v prohlášení připojeném v příloze k téže odpovědi, že schůzky mezi japonským členy skončily krátce po odchodu společnosti Siemens v roce 1999. FEH a FES v jejich písemnostech rovněž připustily, že prohlášení p. I. H. ohledně případné účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání po roce 1999 bylo sporné, jelikož v té době přestal p. I. H. skupinu

Fuji zastupovat na schůzkách japonských účastníků, a tudíž již nebyl přímým svědkem skutečností.

120 Zatřetí, jak správně uvádí Komise (viz body 115 a 116 výše), je třeba zohlednit, že žádný z dalších účastníků dotčených řízením, kterým byla prohlášení FEH a FES zaslána k vyjádření, nepotvrdil, že první dotčený podnik ukončil skutečně účast na protiprávním jednání a přestal jednat podle ujednání uzavřených v rámci kartelové dohody po přerušení účasti společnosti Siemens na této dohodě v roce 1999 nebo „v nebo kolem" září 2000.

121 Začtvrté, jelikož v okolnostech projednávaného případu nejsou tvrzení žalobkyně, podle kterých se mohl první dotčený podnik legitimně domnívat, že kartelová dohoda skončila v září 2000, hodnověrná, a jelikož se tedy tato tvrzení nezdají být dostačující k vyvrácení listinných důkazů uvedených v napadeném rozhodnutí (viz bod 115 výše), je třeba konstatovat, jak uvádí Komise, že žalobkyně nebyla schopna uvést či předložit vyjádření třetí strany nebo listinný důkaz, ze kterého by vyplývalo, že se první dotčený podnik v září 2000 veřejně distancoval od kartelové dohody a ujednání, stále platných, které uzavřel v rámci této kartelové dohody.

122 Pokud jde o dokumenty týkající se dvou nabídkových řízení v [*důvěrné*], vypracované v [*důvěrné*] a v [*důvěrné*], Komise v zásadě tvrdí, že tyto nemohou být vůči ní v rámci projednávané žaloby platně namítány, protože je FEH a FES nepředložily v průběhu správního řízení.

123 Je proto třeba zaprvé přezkoumat otázku, zda sporné dokumenty musí být odmítnuty jako dokumenty, jež nelze vůči Komisi namítat, protože s nimi nebyla seznámena v průběhu správního řízení a byly poprvé předloženy až u soudu.

124 V tomto ohledu je třeba připomenout, že právo hospodářské soutěže nelze vykládat v tom smyslu, že ukládá dotčené osobě v rámci správního řízení povinnost odpovědět na oznámení námitek, které jí zaslala Komise. Ani pravidla, která uvádí práva a povinnosti podniků v rámci správního řízení stanovená právem hospodářské soutěže ani žádná obecná právní zásada totiž neukládá uvedeným podnikům něco jiného, než poskytnout Komisi informace, které si od nich vyžádala na základě článku 18 nařízení č. 1/2003. Takovou povinnost je navíc, když neexistuje právní základ, složité uvést do souladu se zásadou dodržování práva na obhajobu, protože by osobě, která z jakýchkoliv důvodů neodpověděla na oznámení námitek, ztížila podání žaloby k soudu (viz obdobně rozsudek Tribunálu ze dne 12. prosince 1991, Hilti v. Komise, T-30/89, Recueil, s. II-1439, body 37 a 38). I když legalita rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje, že osoba porušila právo hospodářské soutěže, a kterým se jí z tohoto důvodu ukládá pokuta, může být posuzována jen v závislosti na skutkovém a právním stavu, který existoval ke dni, kdy bylo rozhodnutí přijato (rozsudek Tribunálu ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines Systém v. Komise, T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, bod 225), nevyplývá z toho, že dotyčná osoba je povinna ve fázi správního řízení poskytnout Komisi všechny důkazy, které by si přála uplatnit na podporu žaloby na neplatnost podané proti přijatému rozhodnutí u soudu Unie po skončení správního řízení.

125 Z toho vyplývá, že v rozporu s tvrzením Komise, FEH a FES nebyly povinny předložit ve fázi správního řízení sporné dokumenty, aby se jich mohly dovolávat v rámci této žaloby.

126 Proto je třeba věcně zkoumat, zda dokumenty týkající se dvou nabídkových řízení v [*důvěrné*], vypracované v [*důvěrné*] a v [*důvěrné*] prokazují, jak to tvrdí žalobkyně, že první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě „v nebo kolem" září 2000 v rozsahu, v němž prokazují, že po tomto datu tento podnik uplatňoval ceny přímo určované jeho výrobními náklady a podstatně nižší než ceny vyplývající z dohod uzavřených v rámci kartelové dohody.

127 V tomto ohledu je třeba uvést, že písemnosti předložené FEH a FES u Tribunálu, stejně jako doplňující vysvětlení, která poskytly v odpovědi na otázky Tribunálu, zůstávají úlomkovité, neúplné a lze je relativně těžce vykládat. V každém případě neumožňují Tribunálu, aby si udělal přesnou představu zaprvé o podmínkách, za kterých byly projekty PISP a obecně dotčené zakázky vyjednávány nebo přidělovány, a zadruhé o přesných důvodech, pro které docházelo k úpravám odhadů ceny nebo cen těchto některých projektů PISP v [*důvěrné*] po září 2000. Nic v těchto dokumentech, i když jsou čistě interní, neuvádí, že tyto úpravy byly skutečně umožněny díky tomu, že se první dotčený podnik domníval, že již nemusí používat pravidla kartelové dohody a dodržovat cenová ujednání uzavřená v rámci této kartelové dohody.

128 Právě naopak v rámci projektu PISP pro zakázku [*důvěrné*] v [*důvěrné*], kdy se první dotčený podnik účastnil pouze jako subdodavatel několika podniků ucházejících se o zakázku, mezi nimiž byly některé, jako [*důvěrné*] a [*důvěrné*] účastníky kartelové dohody, naznačují faxy [*důvěrné*], které si vyměnila FEH s jedním ze svých partnerů na místě, že nový odhad cen byl důsledkem „technických objasnění" a nových diskusí se zákazníkem, ke kterým došlo dne [*důvěrné*]. Aby se zajistilo, že nové požadavky formulované zákazníky nepovedou ke zvýšení ceny nabídky, která měla být předložena,

zejména [*důvěrné*], podnik, který byl partnerem prvního dotčeného podniku uvádí, že stlačil náklady za účelem co nejvyššího možného snížení ceny projektu PISP. Toto snížení mohlo být spojeno se změnou součástek dotčeného projektu PISP, jako jsou sběrnicové rozvaděče. Žalobkyně uznává, že sběrnicové rozvaděče jsou zařízeními, jejichž výroba je dostatečně drahá a která mají vliv na konečnou cenu. Jejich použití, jakož i míra jejich použití jsou obecně určovány zákazníkem a nikoliv dodavatelem. Přitom ručně psaná poznámka, připojená k internímu faxu skupiny Fuji ze dne [*důvěrné*] uvádí ohledně dotčeného projektu PISP toto:

„Zdá se, že se jedná o podstatné snížení. Je to proto, že nemáme GIB [nebo sběrnicový rozvaděč] ? […]“

129 Žalobkyně sice tvrdí, že použití, jakož i míra použití sběrnicových rozvaděčů v tomto projektu PISP nebylo mezi odhadem ceny poskytnutým dne [*důvěrné*] a odhadem ceny poskytnutým dne [*důvěrné*] změněno. Nicméně skutečnosti, které v tomto ohledu uplatňuje, zejména technický nákres vypracovaný dne [*důvěrné*], tedy před technickými jednání se zákazníkem dne [*důvěrné*], to neumožňují ověřit.

130 V každém případě, pokud se nepřipustí existence spiknutí mezi určitými účastníky kartelové dohody proti jejím dalším účastníkům, je nevěrohodné, že by první dotčený podnik mohl předložit svému partnerovi, který podle napadeného rozhodnutí nebyl účastníkem kartelové dohody, odhad ceny, který zjevně porušoval stále platné cenové ujednání uzavřené v rámci kartelové dohody, aniž by další podniky účastnící se kartelové dohody, kterým, jak bylo potvrzeno, byl tento odhad oznámen, a sice [*důvěrné*]

a [*důvěrné*] nereagovaly s cílem naznačit prvnímu dotčenému podniku, že kartelová dohoda je stále platná a její pravidla musí být dodržována.

131 Z tohoto pohledu se zdá pravděpodobnější, že v rámci projektu PISP pro zakázku [*důvěrné*] v [*důvěrné*] byla „úroveň cen" stanovená v dohodě změněna směrem dolů, aby se zohlednily buď technické úpravy, které si zákazník přál nebo konkurenční tlak vykonávaný případně podniky, které nebyly účastníky kartelové dohody.

132 Z písemnosti ve spise vyplývá, že cenová ujednání mohla být upravena, aby se zohlednily následné technické změny, které si zákazník přál, jak tomu bylo v případě [*důvěrné*], pokud jde o projekt PISP s jednacím číslem [*důvěrné*]. Dále společná akce účastníků kartelové dohody proti vnější hospodářské soutěži vedla až ke stanovení toho, že pokud projekt PISP, o který projevili účastníci zájem a který byl předmětem ujednání o „cenové úrovni", byl ohrožen silnou hospodářskou soutěží v oblasti cen mimo kartelovou dohodu, museli účastníci kartelové dohody společně bojovat proti vnějšímu konkurentovi a výjimečně rozhodnout o snížení cen, aby odstranili hospodářskou soutěž. Z písemností ve spisu vyplývá, že podstatné snížení ceny oproti „cenové úrovni" bylo schváleno v [*důvěrné*] v rámci projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*] a v [*důvěrné*], v rámci projektu PISP s jednacím číslem [*důvěrné*], týkajícího se rovněž zakázek v [*důvěrné*]. Ze skutečností ve spise rovněž vyplývá, že cenové ujednání bylo zřejmě znovu diskutováno s ohledem na tlak vykonávaný hospodářskou soutěží v [*důvěrné*], v rámci projektu PISP s jednacím číslem [*důvěrné*], týkajícího se znova zakázky v [*důvěrné*]. Konečně z bodu 169 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že spis Komise obsahuje důkazy, podle kterých, když se společnost Siemens dočasně přestala podílet na kartelové dohodě, a sice během dotčeného období,

„[účastníci] kartelové dohody usilovali po určitou dobu potrestat ji za její odstoupení tím, že podávali konkurenční nabídky na zvláštní projekty [PISP] v celém světě“.

133 Takový obranný mechanismus kartelové dohody oproti vnější hospodářské soutěži tedy mohl být klidně uplatněn v rámci projektu PISP pro zakázku [*důvěrné*] v [*důvěrné*], ohledně které se ostatně první dotčený podnik a tedy [*důvěrné*] a [*důvěrné*] setkal s úspěchem jen v rámci zakázky [*důvěrné*] v [*důvěrné*], kdy žalobkyně uvádí, že první dotčený podnik nabídl dva projekty PISP za cenu odpovídají [*důvěrné*] % „úrovně cen“ vyplývající z ujednání uzavřeného dne [*důvěrné*] v rámci kartelové dohody a nakonec zakázku získal.

134 Je rovněž možné, jak to naznačuje Komise, že účastníci kartelové dohody a v projednávané věci první dotčený podnik jednali v rámci určitých projektů PISP tajně ve prospěch svých osobních zájmů a proti zájmům jiných účastníků kartelové dohody a obecnému zájmu.

135 V každém případě dokumenty předložené FEH a FES neobsahují žádný údaj a nejsou doprovázeny žádným důkazem, který by umožnil vyvodit, že snížení cen projektů PISP schválená prvním dotčeným podnikem v [*důvěrné*] a [*důvěrné*] v rámci dvou nabídkových řízení v [*důvěrné*] byly znamením nebo důsledkem toho, že se od září 2000 tento podnik veřejně distancoval od kartelové dohody a ujednání uzavřených v jejím rámci. Proto i za předpokladu, že tyto dokumenty mohou být vykládány v tom smyslu, že první dotčený podnik několikrát přestal po září 2000 podávat nabídky v rámci nabídkových řízení, které by byly v souladu s ujednáními uzavřenými v rámci kartelové dohody, toto neumožňuje dospět k závěru, že se v téže době přestal účastnit uvedené kartelové dohody.

136 Z toho vyplývá, že dokumenty týkající se dvou nabídkových řízení v [*důvěrné*], vypracované v [*důvěrné*] a v [*důvěrné*] nejsou samy o sobě dostatečně průkazné, aby prokázaly, že první dotčený podnik ukončil jakoukoliv účast na činnostech kartelové dohody po září 2000.

137 Z výše uvedených analýz vyplývá, že žalobkyně nevznesla dostatečně průkazné skutečnosti nebo přesvědčivá alternativní vysvětlení, aby vyvrátila listinné důkazy uvedené v napadeném rozhodnutí, ze kterých vyplývá, že se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání během období od září 2000 do 30. září 2002.

138 Je tedy třeba mít za to, že v napadeném rozhodnutí Komise v souladu s pravidly použitelnými na prokázání účasti podniku na porušení článku 81 ES a článku 53 dohody o EHP, jak jsou připomenuta v bodech 84 až 91 výše, prokázala, aniž se dopustila zjevně nesprávných posouzení, která jsou jí vytýkána v rámci této žaloby, že se první dotčený podnik během období od září 2000 do 30. září 2002 nadále účastnil protiprávního jednání, které samo rovněž pokračovalo. Za těchto podmínek žalobkyně nemůže tvrdit, že Komise porušila obecné právní zásady, jako je právo na spravedlivý proces, zásadu presumpce neviny a zásadu *in dubio pro reo* tím, že rozhodla, že se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání během období od září 2000 do 30. září 2002.

139 Vzhledem ke všem předchozím úvahám je namístě první a druhý žalobní důvod zamítnout.

*Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého se FEH nadále účastnila protiprávního jednání po schůzce japonských účastníků kartelové dohody, která se konala „v nebo kolem září" 2000*

Argumenty účastnic řízení

140 Třetím žalobním důvodem žalobkyně v zásadě tvrdí, že Komise porušila v několika ohledech zásadu rovného zacházení tím, že dospěla k závěru, že se první dotčený podnik nadále účastnil protiprávního jednání po schůzce japonských účastníků kartelové dohody, která se konala „v nebo kolem září" 2000. Komise zaprvé zacházela s prvním dotčeným podnikem jinak než se společnostmi Siemens, Hitachi, VA Tech nebo Schneider, když předpokládala, že jelikož není schopen definitivně uvést den, ke kterému se tento podnik přestal účastnit protiprávního jednání, tak se uvedený podnik nadále tohoto protiprávního jednání účastnil, a to přestože prohlášení žalobkyně podpořil přesvědčivý soubor nepřímých důkazů obsažený ve spise. Zadruhé Komise zacházela s prvním dotčeným podnikem jinak než se společnostmi Siemens, Hitachi, VA Tech nebo Schneider, když v bodě 378 odůvodnění napadeného rozhodnutí předpokládala, že jelikož byl tento podnik účastníkem dohod týkajících se projektů PISP, které pokračovaly po září 2000, uvedený podnik se nadále účastnil protiprávního jednání. Zatřetí Komise zacházela s prvním dotčeným podnikem jinak než se společnostmi VA Tech a Schneider, když v bodě 377 odůvodnění napadeného rozhodnutí předpokládala, že jelikož se dotčený podnik veřejně po září 2000 od kartelové dohody nedistancoval, účastnil se nadále protiprávního jednání.

141 Komise zpochybňuje tvrzené porušení zásady rovného zacházení a navrhuje zamítnutí třetího žalobního důvodu jako neopodstatněného.

Závěry Tribunálu

142 Z ustálené judikatury vyplývá, že zásada rovného zacházení je porušena, pouze pokud je se srovnatelnými situacemi zacházeno odlišně nebo s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 2007, Britannia Alloys & Chemicals v. Komise, C-76/06 P, Sb. rozh. s. I-4405, bod 40, a rozsudek Tribunálu ze dne 14. května 1998, BPB de Eendracht v. Komise, T-311/94, Recueil, s. II-1129, bod 309).

143 Podle Komise existuje rozdíl mezi situací prvního dotčeného podniku a situací společností Siemens, Hitachi, VA Tech nebo Schneider v rozsahu, v němž na rozdíl od různých prohlášení společnosti Siemens, společností skupiny Hitachi, skupiny VA Tech nebo Schneider, podle kterých tyto společnosti v daném období odstoupily od kartelové dohody, není prohlášení FEH a FES, podle kterého první dotčený podnik ukončil účast na kartelové dohodě „v nebo kolem září" 2000, podpořeno věrohodnými důkazy, jako jsou shodující se prohlášení dalších účastníků kartelové dohody nebo listinné důkazy.

144 V projednávaném případě, jak již bylo poznamenáno v bodech 113 až 137 výše, není prokázáno, že první dotčený podnik po září 2000 přestal provádět dohody týkající se osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*], které byly platné, a že FEH a FES nijak nedodržovaly záznam ujednání, o kterém samy v odpovědi na oznámení námitek prohlásily, že jej obdržely dne 28. září 2000, z důvodu, že se pro první dotčený podnik tyto dohody staly po ukončení jeho účasti na kartelové dohodě po schůzce japonských účastníků, která se konala „v nebo kolem" září 2000, neplatnými. Jinak je tomu v případě prohlášení společnosti Siemens, společností skupiny Hitachi a společností skupiny VA Tech nebo Schneider, která byla všechna podpořena věrohodnými důkazy,

jak vyplývá z bodů 186 až 189 odůvodnění napadeného rozhodnutí. V případě těchto společností tak Komise mohla stanovit, že k danému datu odstoupily od kartelové dohody, což znamená, že nadále nepoužívaly platná ujednání nebo nedodržovaly záznamy ujednání, které obdržely. Z bodu 169 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že když společnost Siemens dočasně přerušila účast na kartelové dohodě, účastníci kartelové dohody si konkurovali ohledně zvláštních projektů PISP v celém světě (viz bod 132 výše).

145 Dále, zatímco z prohlášení dalších účastníků kartelové dohody vyplývá, že si byli vědomi toho, že Siemens, Hitachi, VA Tech nebo Schneider odstoupily od kartelové dohody k určitému datu a během daného období, ze stejných prohlášení nijak nevyplývá, že další účastníci kartelové dohody rovněž věřili, že se první dotčený podnik po schůzce japonských účastníků, která se konala „v nebo kolem" září 2000, přestal účastnit protiprávního jednání.

146 Rozdíl mezi zaprvé situací Siemens, Hitachi, VA Tech nebo Schneider a zadruhé situací prvního dotčeného podniku, tak jak jej Komise zdůraznila v napadeném rozhodnutí, umožňuje odůvodnit rozdílné zacházení zaznamenané těmito podniky, pokud jde o datum případného ukončení jejich účasti na protiprávním jednání.

147 Z toho vyplývá, že třetí žalobní důvod musí být rovněž zamítnut.

*Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého se FES účastnila protiprávního jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004*

Argumenty účastnic řízení

148 V rámci čtvrtého žalobního důvodu žalobkyně poznamenává, že čl. 1 písm. h) napadeného rozhodnutí, jakož i jeho čl. 2 písm. d) a f) musí být zrušeny v rozsahu, v němž Komise shledává FES solidárně odpovědnou za zaplacení uložených pokut, protože tyto články spočívají na zjevně nesprávném posouzení skutečností projednávaného případu, podle kterých se FES účastnila protiprávního jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004. Zaprvé žalobkyně uvádí, že první dotčený podnik se neúčastnil protiprávního jednání v období od září 2000 do 30. září 2002 a že FES sama řídila tento podnik jen mezi 1. červencem 2001 a 30. zářím 2002, tedy v době, kdy se uvedený podnik neúčastnil protiprávního jednání. Zadruhé zpochybňuje, že FES nepřímo prostřednictvím JAEPS řídila druhý dotčený podnik mezi 1. říjnem 2002 a 11. květnem 2004. V konečném důsledku mohou být pouze FEH nebo JAEPS, které řídily první nebo druhý dotčený podnik během celého období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004 nebo jeho části, odpovědné z důvodu účasti těchto podniků na protiprávním jednání.

149 Komise navrhuje zamítnutí čtvrtého žalobního důvodu jako nepřípustného, jelikož se opírá o výtku, kterou FEH a FES nepředložily v průběhu správního řízení a podle které FES nebyla před 1. červencem 2001 zapojena do činností skupiny Fuji v oblasti PISP. Ostatně v rozsahu, v němž FEH a FES v jejich odpovědi na oznámení námitek výslovně uznaly osobní odpovědnost, kterou měla FES z důvodu účasti prvního

dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 až září 2000, nemůže v rámci této žaloby odstoupit od tohoto uznání. V každém případě žalobní důvod není ani právně ani skutkově opodstatněný.

150 Žalobkyně navrhuje odmítnutí námitky nepřípustnosti vznesené Komisí, jelikož FEH a FES jasně prokázaly, že FES nebyla před 1. červencem 2001 zapojena do činností skupiny Fuji v oblasti PISP; pokud tak neučinily ve své odpovědi na oznámení námitek, tak přinejmenším v odpovědi ze dne 4. října 2004 na žádost o informace (viz bod 15 výše) a zejména v určitých důkazech přiložených k této odpovědi.

Závěry Tribunálu

151 Z článku 1 písm. h) napadeného rozhodnutí vyplývá, že FES byla shledána osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004. Z tohoto důvodu jí Komise v čl. 2 písm. d) a f) uvedeného rozhodnutí uložila pokuty ve výši 2 400 000 eur solidárně s FEH a pokutu ve výši 1 350 000 eur, solidárně se společnostmi FEH, JAEPS a Hitachi.

152 Z bodů 379 a 380 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které odkazují na body 334, 373 a 385 až 402 odůvodnění napadeného rozhodnutí, rovněž vyplývá, že Komise shledala FES a FEH solidárně odpovědnými za účast prvního dotyčného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 a že shledala FES,

FEH, JAEPS a Hitachi solidárně odpovědnými za účast druhého dotyčného podniku na protiprávním jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

153 Podle judikatury citované v bodě 59 výše nesou solidární odpovědnost za účast jednoho a téhož podniku na protiprávním jednání osoby, která Komise shledala osobně odpovědnými za tuto účast, protože v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, buď přímo řídily tento podnik, nebo skutečně vykonávaly kontrolní pravomoc nad osobami, které řídily uvedený podnik a určovaly tak jejich tržní chování.

154 Z bodů 334, 373 a 385 až 402 odůvodnění napadeného rozhodnutí, ve spojení s body 32 a 33 odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že se Komise domnívala, že zaprvé byl první dotyčný podnik, který se účastnil protiprávního jednání pro celé období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004, řízen mezi 15. dubnem 1988 a 30. zářím 2002 přímo společnostmi FES a FEH a že zadruhé byl druhý dotčený podnik, který se účastnil protiprávního jednání mezi 1. říjnem 2002 a 11. květnem 2004 během téhož období řízen přímo společností JAEPS a nepřímo prostřednictvím této posledně uvedené společné společnosti, společnostmi FES, FEH a Hitachi.

155 V rozsahu, v němž se druhá výtka vznesená žalobkyní v rámci čtvrtého žalobního důvodu překrývá s pátým žalobním důvodem vycházejícím v zásadě ze zjevně nesprávných posouzení nebo nesprávných právních posouzení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého musí být FEH a FES jako mateřské společnosti JAEPS považovány za osobně a solidárně odpovědné za účast druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání, je třeba je zkoumat společně a tedy zahrnout přezkum druhé výtky do přezkumu pátého žalobního důvodu (viz níže bod 175 a následující).

156 Pokud jde o první výtku vznesenou žalobkyní v rámci tohoto žalobního důvodu, je třeba zkoumat, zda čl. 1 písm. h) a čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí spočívají na zjevně nesprávném posouzení skutečností projednávaného případu, podle kterých může být FES shledána osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 – dni, ke kterému byly podle napadeného rozhodnutí převedeny činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP na JAEPS (viz bod 7 výše) – protože FES během tohoto období uvedený podnik řídila.

157 Zaprvé je třeba přezkoumat, zda – jak tvrdí Komise – je nepřípustné, aby žalobkyně poprvé před Tribunálem zpochybnila osobní odpovědnost, kterou má FES v napadeném rozhodnutí z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 a která byla shledána v oznámení námitek zaslaném FEH a FEH, nebo dokonce se před tímto Tribunálem znovu zabývat skutečnostmi, které tyto společnosti výlučně uznaly v průběhu správního řízení.

158 Jak již bylo připomenuto v bodě 124 výše, pravidla, která uvádí práva a povinnosti podniků v rámci správního řízení, stanovená právem hospodářské soutěže, nemohou být vykládaná v tom smyslu, že ukládají fyzické nebo právnické osobě povinnost v rámci správního řízení spolupracovat a v odpovědi na oznámení námitek, které jí zaslala Komise, formulovat ve fázi správního řízení všechny výtky, které by si přála uplatnit na podporu žaloby na neplatnost podané proti přijatému rozhodnutí k soudu po skončení správního řízení. Toto řešení nijak nezpochybňuje judikatura citovaná Komisí. V rámci věci, ve které byl vydán rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 84 výše, bylo uznáno, že je možné přezkoumat opodstatněnost přičtení

protiprávního jednání v napadeném rozhodnutí určité společnosti, která toto přičtení nezpochybnila ve fázi správního řízení – tato posledně uvedená okolnost se zohlední pouze pro účely posouzení dosahu povinnosti odůvodnění, která v projednávané věci přísluší Komisi (rozsudky Aalborg Portland a další v. Komise, bod 84 výše, body 346 až 361, a Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 88 výše, body 1335 a 1336).

159 Jestliže se dotyčná osoba dobrovolně rozhodne spolupracovat a během správního řízení výslovně či konkludentně přizná skutkové nebo právní okolnosti, které odůvodňují, aby jí bylo přičteno protiprávní jednání, není nicméně omezena v samotném výkonu práva podat žalobu, jímž disponuje na základě čl. 230 čtvrtého pododstavce ES (viz v tomto smyslu rozsudek Knauf Gips v. Komise, bod 41 výše, body 89 a 90). Bez výslovně stanoveného právního základu sledujícího tento účel porušuje takovéto omezení základní zásady legality a dodržování práva na obhajobu (rozsudek Knauf Gips v. Komise, bod 41 výše, bod 91). Navíc je třeba uvést, že právo na účinnou právní ochranu a přístup k nestrannému soudu je zaručeno článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie a že podle čl. 52 odst. 1 této listiny musí být každé omezení výkonu práv a svobod, které jsou jí uznány, stanoveno zákonem (viz rozsudek Knauf Gips v. Komise, bod 41 výše, bod 91).

160 S ohledem na právní pravidla uvedená v bodech 158 a 159 výše, musí být tedy námitka nepřípustnosti vznesená Komisí odmítnuta.

161 V rámci této žaloby žalobkyně nezpochybňuje účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do září 2000. Dále jak bylo konstatováno v bodě 138 výše, Komise mohla právem v napadeném rozhodnutí konstatovat, že se první dotčený podnik účastnil protiprávního jednání během celého období od září 2000 do 30. září 2002. Z toho vyplývá, že žalobkyně nemůže v rámci první

výtky vznesené v rámci čtvrtého žalobního důvodu tvrdit, že napadené rozhodnutí je v tomto bodě stiženo zjevně nesprávným posouzením.

162 V rozsahu, v němž žalobkyně zpochybňuje posouzení Komise, podle kterého mohla být FES shledána osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001, jelikož během téže doby uvedený podnik řídila, je třeba úvodem připomenout, že zaprvé odůvodnění rozhodnutí, které nepříznivě zasahuje do právního postavení, musí umožnit účinný přezkum jeho legality, a poskytnout dotčené osobě nezbytné informace, aby zjistila, zda je rozhodnutí opodstatněné, či nikoli a že zadruhé musí být dostatečnost takového odůvodnění posuzována v závislosti na okolnostech projednávaného případu, zejména v závislosti na obsahu aktu, povaze dovolávaných důvodů a zájmu, který mohou mít osoby, kterým je akt určen, na získání vysvětlení (rozsudek Tribunálu ze dne 28. dubna 1994, AWS Benelux v. Komise, T-38/92, Recueil, s. II-211, bod 26 a citovaná judikatura). Aby dostatečné odůvodnění splňovalo výše uvedené funkce, musí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu Unie, jenž dotčený akt vydal (výše uvedený rozsudek AWS Benelux v. Komise, bod 26 a citovaná judikatura). Dále pokud je rozhodnutí v rámci použití článku 81 ES a článku 53 EHP určeno více osobám a řeší otázku přičitatelnosti protiprávního jednání, jako je tomu v projednávaném případě, musí obsahovat dostatečné odůvodnění ve vztahu ke každé z osob, jimž je určeno, a zejména ve vztahu k těm z nich, které podle uvedeného rozhodnutí musejí nést odpovědnost za toto protiprávní jednání (výše uvedený rozsudek AWS Benelux v. Komise, bod 26).

163 Skutečnost, že žalobkyně v projednávaném případě uplatnila meritorní žalobní důvod vycházející ze zjevně nesprávného posouzení a nikoliv z neexistence či nedostatku odůvodnění, a tedy žalobní důvod, který spadá do oblasti porušení podstatných formálních náležitostí ve smyslu článku 230 ES (nyní článek 263 SFEU), nezbavuje soud možnosti poukázat na takový žalobní důvod i bez návrhu, protože představuje nepominutelný důvod, který může nebo dokonce musí být uplatněn i bez návrhu (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. prosince 2009, Komise v. Irsko a další, C-89/08 P,

Sb. rozh. s. I-11245, bod 54), s výhradou dodržení zásady kontradiktornosti (výše uvedený rozsudek Komise v. Irsko, bod 54).

164 V projednávaném případě se Komise v bodě 32 odůvodnění napadeného rozhodnutí omezila na to, že bez dalších upřesnění uvedla, že činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP byly řízeny mimo jiné společností FES, a z tohoto důvodu, jak vyplývá z bodů 373 a 379 odůvodnění téhož rozhodnutí, bylo této společnosti v čl. 1 písm. h) uvedeného rozhodnutí přičteno protiprávní jednání, zejména za období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002. Napadené rozhodnutí neumožňuje ani Tribunálu ani žalobkyni zjistit skutkové nebo právní poznatky, o které se Komise opřela, když rozhodla, že FES mimo jiné řídila mezi 15. dubnem 1988 a 30. červnem 2001 činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP, a že jí z tohoto důvodu mohla přičíst protiprávní jednání za téže období.

165 V odpovědi na otázku Tribunálu (bod 41 výše) vysvětlila Komise nepřesnost napadeného rozhodnutí v tomto ohledu skutečností, že FEH a FES v jejich odpovědi na oznámení námitek výslovně uznaly odpovědnost FES za protiprávní jednání. Toto vysvětlení nemůže být nicméně přijato. V bodě 374 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise, když uvedla „argumenty vznesené společností Fuji", sice zmínila, že „Fuji připustila, že se účastnila kartelové dohody popsané v oznámení námitek mezi rokem 1988 a zářím 2000, ale nikoliv po tomto datu". Nicméně tato pouhá zmínka neumožňuje jasně a jednoznačně dospět k závěru, že Komise zamýšlela opřít svá posouzení, podle kterých FES řídila mezi rokem 1998 a 30. červnem 2001 činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP, a mohla být z tohoto důvodu shledána odpovědnou za protiprávní jednání, pouze na základě argumentů vznesených FEH a FES v průběhu správního řízení. Zejména body 32, 373 a 379 odůvodnění napadeného rozhodnutí neobsahují žádný odkaz na argumenty FEH a FES uvedené v bodě 374 odůvodnění téhož rozhodnutí. *A fortiori,* neobsahují žádný údaj, který by umožnil žalobkyni a Tribunálu pochopit důvody, které vedly Komisi k tomu, aby vyložila argumenty FEH a FES v tom smyslu, že FES připustila, že mezi 15. dubnem 1998 a 30. červnem 2001 řídila činnosti

skupiny Fuji v oblasti PISP, a že mohla být z tohoto důvodu shledána odpovědnou za protiprávní jednání v témže období. Takový údaj byl v projednávaném případě o to nezbytnější, že výklad Komise byl v rozporu s informacemi, které jí FEH a FES sdělily v jejich odpovědi na žádost o informace ze dne 4. října 2004 (bod 15 výše). Z pečlivé četby této odpovědi a zejména její přílohy D, jejímž zvláštním cílem bylo odpovědět na otázky Komise týkající se právních entit, které řídily činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP, totiž vyplývá, že před 1. červencem 2001 byly jedinými právními entitami, které vykonávaly takovou činnost, FEH a její dvě dceřiné společnosti, které 100% vlastnila, a sice Fuji Electric Corp. of America (FECOA) a Fuji Electric International Corp. (FEIC).

166 Širší vysvětlení byla v napadeném rozhodnutí dále nezbytná v rozsahu, v němž výklad argumentů FEH a FES, který Komise použila, nemohl vysvětlit, že bylo FES přičteno protiprávní jednání za celé období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001. Uznání odpovědnosti tvrzené Komisí totiž nepokrývá období „po“ září 2000.

167 V rozsahu, v němž Komise dále tvrdí, že napadené rozhodnutí je v každém případě odůvodněno skutečností, kterou žalobkyně uznala, že na FES byly ke dni 1. července 2001 převedeny určité činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP a že jelikož se hospodářsky stala nástupcem FEH nebo jejích 100% vlastněných dceřiných společností, byla na ni rovněž převedena, v souladu s judikaturou v této oblasti (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 83 výše, body 346 až 360), odpovědnost, kterou měla tato společnost z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání zejména za období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001, je třeba připomenout, že podle článku 263 SFEU (bývalý článek 230 ES) musí Tribunál přezkoumat legalitu napadeného rozhodnutí pouze na základě důvodů v něm obsažených (rozsudek Tribunálu

ze dne 6. března 2001, IPK-München v. Komise, T-331/94, Recueil, s. II-779, bod 91). V projednávané věci je třeba uvést, že důvody vznesené Komisí nemohou být považovány za důvody obsažené v napadeném rozhodnutí. Ani v tomto rozhodnutí ani v oznámení námitek Komise totiž neuvedla, že zamýšlí shledat FES, jakožto hospodářského nástupce společnosti FEH nebo jejích 100% vlastněných dceřiných společností, odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v dotčeném období. Naopak Komise při přičtení protiprávního jednání společnosti FES vždy zdůrazňovala, že tato společnost „mezi jinými" řídila činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP, a tedy že během tohoto období přímo řídila první dotčený podnik. Přitom tyto dva druhy odpovědnosti se podstatně liší, protože osoba, která řídila určitý podnik v okamžiku jeho účasti na protiprávním jednání, musí v zásadě odpovídat za toto protiprávní jednání v souladu se zásadou osobní odpovědnosti (viz judikatura citovanou v bodě 58 výše), zatímco převod odpovědnosti vyplývající z kritéria „hospodářské návaznosti" se jeví jako odchylka od téže zásady (viz v tomto smyslu rozsudek ETI a další, bod 58 výše, body 39, 40 a 46).

168 Z toho vyplývá, že nové důvody vycházející z použití zásady „hospodářské návaznosti" uplatněné Komisí v rámci tohoto řízení nemohou být zohledněny pro účely přezkumu legality napadeného rozhodnutí a že argumenty Komise, které se o ně opírají, musí být zamítnuty.

169 S ohledem na výše uvedené a na vyjádření předložená účastníky řízení, je třeba z úřední moci uvést, že napadené je rozhodnutí v rozsahu, v němž přičítá FES účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001, stiženo nedostatečným odůvodněním, které zasáhlo do práva žalobkyně na obhajobu a na účinný opravný prostředek a brání tomu, aby Tribunál přezkoumal opodstatněnost bodů napadeného rozhodnutí kritizovaných projednávanou výtkou.

170 Je tedy třeba zrušit čl. 1 písm. h) a čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž spočívají na neodůvodněném zjištění, že FES „mezi jinými" řídila první dotčený podnik v průběhu období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001.

171 Kromě toho v rozsahu, v němž žalobkyně zpochybňuje, že FES mohla být shledána osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání během období od 1. července 2001 do 30. září 2002, je třeba upřesnit, že žalobkyně nezpochybňuje, že od 1. července 2001 FES řídila určité činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP, zejména z důvodu sloučení FEIC, jedné z dceřiných společností 100% vlastněných FEH, ale pouze, že tyto činnosti, zejména ty, které byly předtím vykonávány FEIC, byly tehdy součástí první dotčeného podniku. V tomto ohledu je třeba upřesnit, že jak uznala žalobkyně a jak vyplývá dále z přílohy D odpovědi ze dne 4. října 2004 na žádost o informace, FEIC vykonávala zejména v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001 marketing projektů PISP mezinárodním zákazníkům, s vyloučením veřejných služeb a Severní Ameriky – jelikož severoamerický trh, který nebyl dotčen protiprávním jednáním, byl vyhrazen FECOA – a že tak byla v zásadě přímo odpovědná za provádění obecné dohody a nevyhledávání nových zákazníků na celém vnitřním trhu a následně na území EHP. Z toho v rozporu s tvrzením žalobkyně vyplývá, že činnosti v oblasti PISP vykonávané FEIC jsou nezbytně zahrnuty do „činností Fuji [v oblasti projektů]PISP, [které] byly mimo jiné řízeny [FEH] a [FES]", jak je uvedeno v bodě 32 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tyto činnosti jsou tedy součástí prvního podniku dotčeného napadeným rozhodnutím, jak je popsáno v bodě 61 výše. V důsledku toho se Komise nedopustila pochybení, které je jí vytýkáno, když v napadeném rozhodnutí shledala FES osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání během období od 1. července 2001 do 30. září 2002.

172 S ohledem na výše uvedené úvahy, je třeba částečně přijmout první část čtvrtého žalobního důvodu a zrušit čl. 1 písm. h) a čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí

v rozsahu, v němž Komise konstatuje nebo se opírá o zjištění, že FES, jejíž právní nástupkyní je žalobkyně, může být shledána osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001, jelikož během tohoto období „mimo jiné" uvedený podnik přímo řídila. Ve zbývající části je třeba první část čtvrtého žalobního důvodu zamítnout.

*K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávných posouzení nebo nesprávných právních posouzení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého musí být FEH a FES shledány osobně a solidárně odpovědnými za účast společnosti JAEPS na protiprávním jednání*

Argumenty účastnic řízení

173 Žalobkyně v zásadě tvrdí, že čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí musí být zrušen v rozsahu, v němž spočívá na zjevně nesprávném posouzení skutečností, podle kterého FEH a FES mohly být shledány osobně a solidárně odpovědné za účast JAEPS na protiprávním jednání nebo konkrétně druhého dotčeného podniku, který tehdy JAEPS řídila, v období od 1. října 2002 do 11. května 2004. Podle žalobkyně Komise neprokázala, jak jí přísluší, že FEH a FES mohly vykonávat určující vliv na JAEPS, který by odůvodnil, že jsou spolu s JAEPS a Hitachi shledány osobně a solidárně odpovědnými za zaplacení pokuty uložené z důvodu účasti druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

174 Komise se domnívá, že existuje řada nepřímých důkazů, které posuzovány jako celek podporují zjištění v napadeném rozhodnutí, podle kterého FEH a FES vykonávaly určující vliv na JAEPS, který umožnil, že protiprávní jednání pokračovalo poté, co byly dne 1. října 2002 činnosti skupiny Fuji v oblasti PISP převedeny na společnost JAEPS. V důsledku toho navrhuje zamítnutí pátého žalobního důvodu jako neopodstatněného.

Závěry Tribunálu

175 Před přistoupením k hmotněprávní analýze projednávaného žalobního důvodu, jakož i z důvodů uvedených v bodě 155 výše týkajících se druhé části čtvrtého žalobního důvodu, je třeba určit přesný předmět námitky, která tvoří podklad tohoto žalobního důvodu, jakož i body odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se tato námitka týká a připomenout pravidla použitelná na přičtení protiprávního jednání v právu hospodářské soutěže ve vztazích mezi dceřinou a mateřskou společností.

– K předmětu námitky, která tvoří podklad pátého žalobního důvodu

176 Žalobkyně nezpochybňuje, že druhý dotčený podnik se mezi 1. říjnem 2002 a 11. květnem 2004 účastnil protiprávního jednání. Nezpochybňuje ani, že během tohoto období uvedený podnik podléhal přímo odpovědnosti nebo vedení společnosti JAEPS. Zpochybňuje naopak, že FEH a FES samy prostřednictvím přímého nebo nepřímého podílu ve výši 30% základního kapitálu JAEPS skutečně vykonávaly řídící pravomoc nad druhým dotčeným podnikem a tedy jej mezi 1. říjnem 2002 a 11. květnem 2004 nepřímo řídily.

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týká pátý žalobní důvod

177 V bodech 383 až 403 odůvodnění napadeného rozhodnutí se Komise zabývá osobní odpovědností FEH a FES jakožto mateřské společnosti JAEPS, která byla přímo odpovědná za druhý dotčený podnik, z důvodu účasti tohoto podniku na protiprávním jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004. Komise zejména uvedla toto:

„(383) [JAEPS] byla založena v červenci 2001 a účastnila se koluzního jednání popsaného v tomto rozhodnutí mezi 1. říjnem 2002 (když byly činnosti Hitachi a Fuji [v oblasti] PISP převedeny na JAEPS) a 11. květnem 2004 (den poslední schůzky kartelové dohody z důvodu oznámení šetření Komise).

(384) JAEPS byla vytvořena, aby slučovala činnosti [přenosu a distribuce elektřiny] mateřských společností za účelem zásobování zákazníků tohoto odvětví [poznámka pod čarou č. 399: s. 23134 (odpověď [společností skupiny] Hitachi na oznámení námitek)]. [Hitachi] a [FES] (100% dceřiné společnosti [FEH]) vlastnily 50% (Hitachi) a 30% (FES) kapitálu společného podniku JAEPS (třetím vlastníkem byla společnost [Meidensha]).

[…]

(389) Pouhé příslušné podíly mateřských společností na společnosti JAEPS neumožňují Komisi předpokládat, že tyto společnosti vykonávaly rozhodující vliv na chování JAEPS na trhu obecně nebo konkrétně na její činnosti v rámci kartelové dohody. Nicméně věcné informace jasně prokazují, že Hitachi a Fuji mohly vykonávat a skutečně účinně vykonávaly rozhodující vliv pokud jde

o účast společnosti JAEPS na činnostech kartelové dohody popsaných v tomto rozhodnutí od 1. října 2002 do 11. května 2004. Komise má za to, že JAEPS neurčovala samostatně své chování na trhu, ale sledovala obchodní praktiky a jednání určená společnostmi Hitachi a Fuji.

(390) Společnosti Hitachi a Fuji tím, že převedly své činnosti [v oblasti] PISP na JAEPS (aniž převedly své dceřiné společnosti dříve činné v této oblasti) ve skutečnosti využily JAEPS jako nástroj k pokračování jejich dlouhodobé účasti na kartelové dohodě [poznámka pod čarou 400: spis Komise neobsahuje důkaz proti Meidensha] výrobců [projektů]PISP (Hitachi a Fuji nadále obě prodávaly [PISP] pod jejich vlastní ochrannou známkou, ale zadávaly výrobu společnosti JAEPS).

(391) Tyto závěry se zakládají na objektivních faktorech jako je […] úloha dozoru a řízení činností JAEPS vykonávaná společnostmi Hitachi a Fuji[,] dřívější účast Hitachi a Fuji na činnostech kartelové dohody před založením JAEPS[,] skutečnost, že dceřiné společnosti Hitachi a Fuji dříve zapojené do činností [v oblasti] PISP se z nich stáhly, aby umožnily JAEPS pokračovat v nich, přičemž jí následně nabídly pomoc a zachovaly si svůj zájem na výrobcích jakožto jejich distributoři[,] přítomnost zástupců JAEPS na schůzkách kartelové dohody, kteří byli zároveň nebo postupně zaměstnáni Hitachi nebo Fuji a […] skutečnost, že velké množství řídících pracovníků JAEPS bylo zároveň nebo postupně řídícími pracovníky u Hitachi a Fuji.

[…]

(402) Rozhodnutí Hitachi a Fuji pokračovat v účasti na kartelové dohodě prostřednictvím společného podniku jim neumožňuje vyhnout se jejich odpovědnosti za toto protiprávní jednání.

(403) V důsledku toho [JAEPS], [Hitachi], [FEH] a [FES] musí být shledány solidárně odpovědnými za účast JAEPS na protiprávním jednání od 1. října 2002 do 11. května 2004."

178 Z napadeného rozhodnutí tak vyplývá, že Komise shledala FEH a FES od 1. října 2002 osobně odpovědnými nikoliv z důvodu jejich postavení jako přímých řídících společností prvního dotčeného podniku, ale z důvodu jejich postavení jakožto mateřských společností společnosti JAEPS, která byla přímo odpovědná za druhý dotčený podnik.

– K pravidlům použitelným v právu hospodářské soutěže na přičtení protiprávního jednání ve vztazích mezi dceřinou a mateřskou společností

179 Pro účely použití pravidel hospodářské soutěže není rozhodující formální oddělenost mezi dvěma společnostmi vyplývající z jejich oddělené právní subjektivity, ale otázka, zda existuje jednota v jejich tržním chování. Může se tedy ukázat nezbytným určit, zda dvě společnosti s oddělenými právními subjektivitami, tvoří nebo patří do jednoho a téhož podniku nebo hospodářské jednotky, která má jednotné tržní chování (rozsudek DaimlerChrysler v. Komise, bod 56 výše, bod 85; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek Imperial Chemical Industrie v. Komise, bod 58 výše, bod 140).

180 Podle ustálené judikatury tak skutečnost, že dceřiná společnost má oddělenou právní subjektivitu, nestačí k vyloučení možnosti, že její chování lze přičíst mateřské společnosti, zejména pokud dceřiná společnost samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny udělované mateřskou společností (rozsudek Imperial Chemical Industrie v. Komise, bod 58 výše, body 132 a 133, a rozsudek PVC II, bod 57 výše, bod 960). Pokud dceřiná společnost není skutečně nezávislá při určování svého chování na trhu, lze mít za to, že se zákazy stanovené v čl. 81 odst. 1 ES neuplatní ve vztazích mezi ní a její mateřskou společností, se kterou tvoří jednu hospodářskou jednotku (rozsudek Imperial Chemical Industries v. Komise, bod 58 výše, bod 134; rozsudek Tribunálu ze dne 12. ledna 1995, Viho v. Komise, T-102/92, Recueil, s. II-17, bod 51). Výše uvedená judikatura je použitelná obdobně na čl. 53 odst. 1 dohody o EHP.

181 V této souvislosti přísluší v zásadě Komisi, aby prokázala, že jedna nebo více mateřských společností skutečně vykonávaly na tržní chování své dceřiné společnosti rozhodující vliv, a to na základě souhrnu skutkových okolností, mezi které patří zejména řídící pravomoc jedné nebo více mateřských společností vykonávaná vůči jejich dceřiné společnosti (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2006, Avebe v. Komise, T-314/01, Sb. rozh. s. II-3085, bod 136 a citovaná judikatura).

182 Je to obecně vlastnictví většiny základního kapitálu dceřiné společnosti, které může umožnit mateřské společnosti skutečně vykonávat rozhodující vliv nad svou dceřinou společností a zejména nad jejím chováním na trhu. Bylo tak rozhodnuto, že jestliže skutečná kontrola vykonávaná mateřskou společností nad dceřinou společností, jejíž 25,001% základního kapitálu vlastní, odpovídá menšinovému podílu, který je velmi vzdálený od podílu většinového, není možné mít za to, že mateřská a její dceřiná společnost patří ke stejné skupině, v rámci které by tvořily hospodářskou jednotku (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 6. dubna 1995, Tréfileurope v. Komise, T-141/89, Recueil, s. II-791, bod 129).

183 Nicméně menšinový podíl může mateřské společnosti umožnit skutečně vykonávat rozhodující vliv na chování její dceřiné společnosti na trhu, pokud tento podíl zakládá práva, která překračují rozsah práv obvykle udělovaných menšinovým akcionářům za účelem ochrany jejich finančních zájmů a která, když jsou zkoumána podle metody souboru shodujících se nepřímých důkazů právní nebo hospodářské povahy, mohou prokázat, že je vykonáván rozhodující vliv na chování dceřiné společnosti na trhu. Důkaz skutečného výkonu rozhodujícího vlivu tak může Komise předložit prostřednictvím souboru nepřímých důkazů, i když každý z těchto nepřímých důkazů, posuzovaný samostatně, nemá dostatečně průkaznou povahu.

184 Skutečný výkon řídící pravomoci jednou nebo vícero mateřskými společnostmi nad dceřinou společností, může přímo vyplývat z provádění použitelných právních ustanovení nebo dohody mezi mateřskými společnostmi, která byla uzavřena podle těchto právních ustanovení, ve věci vedení jejich společné dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu rozsudek Avebe v. Komise, bod 181 výše, body 137 až 139). Význam zapojení mateřské společnosti do vedení její dceřiné společnosti může být rovněž potvrzen přítomností řady osoby, které zastávají vedoucí funkce v rámci mateřské společnosti, v čele její dceřiné společnosti. Takové souběh funkcí dostává mateřskou společnost nezbytně do situace, kdy rozhodujícím způsobem ovlivňuje chování své dceřiné společnosti na trhu, jelikož umožňuje členům vykonávajícím vedoucí funkce v mateřské společnosti dbát v rámci výkonu svých vedoucích funkcí v orgánech dceřiné společnosti na to, aby jednání dceřiné společnosti na trhu bylo v souladu se směrnicemi vydávanými vedoucími instancemi mateřské společnosti. Takového cíle je možné dosáhnout, aniž musí člen nebo členové orgánů mateřské společnosti vykonávající vedoucí funkce v orgánech dceřiné společnosti nutně jednat jako zástupce mateřské společnosti. Konečně zapojení jedné nebo více mateřských společností do vedení dceřiné společnosti může vyplývat z obchodních vztahů, které první udržují s druhou. Pokud je mateřská společnost rovněž dodavatelem nebo zákazníkem své dceřiné společnosti, má zvláštní zájem řídit výrobní či distribuční činnosti této dceřiné společnosti a to aby měla plný prospěch z přidané hodnoty získané takto vytvořenou vertikální integrací (viz v tomto smyslu stanovisko generálního advokáta Mischa předcházející rozsudku Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, bod 58 výše, Recueil, s. I-9928, body 50 a 51).

185 S ohledem na skutečnost, že podle článku 263 SFEU (bývalý článek 230 ES) musí Tribunál přezkoumat legalitu napadeného rozhodnutí pouze na základě důvodů v něm obsažených (rozsudek IPK-München v. Komise, bod 167 výše, bod 91), musí být skutečný výkon řídící pravomoci mateřské společnosti nad dceřinou společností posouzen pouze na základě důkazů shromážděných Komisí v rozhodnutí, které přičítá odpovědnost za protiprávní jednání mateřské společnosti. Ve věci samé je tedy jedinou relevantní otázkou, zda bylo s ohledem na uvedené důkazy protiprávní jednání prokázáno, či nikoliv (rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 88 výše, bod 726).

– K důkazům skutečného výkonu řídící pravomoci společnostmi FEH a FES nad společností JAEPS, které Komise shromáždila v napadeném rozhodnutí

186 S ohledem na judikaturu připomenutou v bodech 179 až 185 výše, je třeba zaprvé zkoumat nepřímé důkazy shromážděné v napadeném rozhodnutí, které se týkají ustanovení rámcové dohody o založení společné dceřiné společnosti JAEPS (dále jen „rámcová dohoda“), uzavřené dne [*důvěrné*] mezi Hitachi, FEH a Meidensha (dále jen „zakládající společnosti“).

187 Aby potvrdila dozorčí a řídící úlohu, kterou FEH a FES hrály v rámci JAEPS, Komise v bodě 395 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí zejména toto :

„[*důvěrné*]“

188 Pokud jde o posouzení skutkového stavu, FEH a FES v jejich písemnostech a písemných odpovědích na otázky položené Tribunálem pouze uvádí, že z takových posouzení nelze vyvodit, že vykonávaly rozhodující vliv na chování JAEPS na trhu, jelikož [*důvěrné*].

189 Článek [*důvěrné*] rámcové dohody, jak byla předložena společnostmi FEH a FES v příloze jejich odpovědi na oznámení námitek, stanoví, že [*důvěrné*].

190 Článek [*důvěrné*] rámcové dohody stanoví [*důvěrné*]. Podle článku [*důvěrné*] rámcové dohody [*důvěrné*]. Článek [*důvěrné*] rámcové dohody v tomto ohledu stanoví, že [*důvěrné*]. Konečně článek [*důvěrné*] rámcové dohody stanoví, že [*důvěrné*].

191 Článek [*důvěrné*] rámcové dohody stanoví rovněž, že [*důvěrné*].

192 Konečně podle článku [*důvěrné*] rámcové dohody [*důvěrné*].

193 Z článku [*důvěrné*] rámcové dohody ve spojení s dalšími ustanoveními téže dohody tedy vyplývá, že každá ze zakládajících společností měla právo [*důvěrné*] vykonávat rozhodující vliv na chování JAEPS na trhu. Totiž [*důvěrné*]. Z toho vyplývá, že zakládající společnosti se musely nezbytně dohodnout o významných rozhodnutích týkajících se chování společné dceřiné společnosti na trhu.

194 Žalobkyně nepředložila žádný důkaz na podporu svých tvrzení [*důvěrné*]. V této souvislosti skutečnost, že [*důvěrné*], kterou žalobkyně nezpochybnila, potvrzuje, že [*důvěrné*] se zakládající společnosti musely v praxi dohodnout na významných rozhodnutích týkajících se řízení a hospodářských činností JAEPS.

195 Pokud jde o tvrzení žalobkyně, podle kterého [*důvěrné*], i kdyby bylo podložené, není samo o sobě určující, protože [*důvěrné*]. V bodě 4.3 její odpovědi na oznámení námitek totiž FEH a FES uznaly, že „[*důvěrné*]“ a že „[*důvěrné*]“. V každém případě, jak uvádí Komise, z bodů 5.7 a 5.8 odpovědi FEH a FES na oznámení námitek vyplývá, že [*důvěrné*]. Konečně v jejich dopise Komisi ze dne 10. listopadu 2006 FEH a FES připouští, že „[*důvěrné*]“. [*důvěrné*] S ohledem na ustanovení článku [*důvěrné*] rámcové dohody se v každém případě jeví jako nesprávné tvrdit, jak to činí žalobkyně, že „[*důvěrné*]“.

196 Pokud jde o skutečnost, že účast druhého dotčeného podniku pod přímým vedením JAEPS nebyla diskutována na schůzkách předsedů nebo řídících pracovníků zakládajících společností, tato nemá vliv, protože k tomu, aby se mateřské společnosti přičetly skutky spáchané její dceřinou společností, není vůbec vyžadováno, aby se prokázalo, že uvedená mateřská společnost byla přímo zapojena do protiprávních jednání nebo o nich věděla. Skutečností, která opravňuje Komisi k určení rozhodnutí ukládajícího pokuty mateřské společnosti skupiny společností, totiž není vztah mezi mateřskou a dceřinou společností, kdy dochází k podněcování k protiprávnímu jednání, a tím spíše ani účast mateřské společnosti na uvedeném protiprávním jednání, ale skutečnost, že v okamžiku, kdy dojde k protiprávnímu jednání, se mateřská a dceřiná společnost na trhu chovají jednotně (rozsudky Tribunálu Akzo Nobel a další v. Komise, bod 57 výše, bod 58, a ze dne 30. dubna 2009, Itochu v. Komise, T-12/03, Sb. rozh. s. II-883, bod 58). V projednávané věci tak není věcí Komise, aby prokázala, že FEH

a FES byly přímo zapojeny nebo věděly o účasti druhého dotčeného podniku, kterého přímo řídila JAEPS, na protiprávním jednání, ale pouze prokázat, že v okamžiku této účasti uvedené společnosti skutečně vykonávaly rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti na trhu, zejména jako účastníci operativní porady (viz body 180 a 181 výše).

197 Zadruhé je třeba přezkoumat nepřímé důkazy shromážděné v napadeném rozhodnutí, které se týkající skutečnosti, že značné množství řídících pracovníků JAEPS bylo zároveň nebo následně řídícími pracovníky společnosti FEH nebo FES.

198 V bodě 400 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla:

„V tomto ohledu jsou relevantní následující příklady týkají se překrývání vedoucích míst u Fuji […]:

a) [Pan Os.] byl [*důvěrné*] ve společnosti JAEPS ode dne [*důvěrné*] do dne [*důvěrné*] a zároveň [*důvěrné*] ve společnosti [FES]. Následně se stal [*důvěrné*] této posledně jmenované společnosti dne [*důvěrné*].

b) [Pan H. H.] [*důvěrné*] v JAEPS ode dne [*důvěrné*] do [*důvěrné*], byl rovněž [*důvěrné*] společnosti [FEH]. Následně se stal [*důvěrné*] společnosti [FES].

c) [Pan Ok.] následoval [p. I.] jakožto [*důvěrné*] společnosti JAEPS až do dne [*důvěrné*]. Byl zároveň [*důvěrné*] společnosti [FES].

d) [Pan Y.] [*důvěrné*] společnosti JAEPS ode dne [*důvěrné*] byl zároveň [*důvěrné*] a následně [*důvěrné*] společnosti [FES].

e) [Pan A.], [*důvěrné*] společnosti JAEPS až do dne [*důvěrné*], byl rovněž [*důvěrné*] společnosti [FEH].

f) [Pan K.] následoval [p. A.] jako [*důvěrné*] společnosti JAEPS ode dne[*důvěrné*]. Byl rovněž [*důvěrné*] společnosti [FES].“

199 Souběh vedoucích funkcí u společností FEH nebo FES a [*důvěrné*] u společnosti JAEPS nezbytně stavělo FEH a FES do situace, kdy rozhodujícím způsobem ovlivňovaly chování JAEPS na trhu, jelikož umožňovalo členům vykonávajícím vedoucí funkce v uvedených společnostech kontrolovat, aby jednání této společnosti na trhu bylo v souladu s jednáním vyplývajícím z [*důvěrné*], v souladu s ustanoveními článku [*důvěrné*] rámcové dohody. Z bodu 393 odůvodnění napadeného rozhodnutí, potvrzeného v tomto bodě částí H odpovědi společností skupiny Hitachi na oznámení námitek a body 5.10 a 5.11 odpovědi FEH a FES na oznámení námitek, vyplývá, že [*důvěrné*]. Přitom FEH a FES ani nezpochybnily, ani netvrdily, že jejich vedoucí pracovníci, kteří byli rovněž [*důvěrné*] společnosti JAEPS v postavení [*důvěrné*], neobdrželi všechny informace nezbytné k tomu, aby převzali svou odpovědnost. I za předpokladu, že tito pracovníci neobdrželi informace týkající se [*důvěrné*], z bodu 5.10 odpovědi FEH a FES na oznámení námitek vyplývá, že byli pro zakládající společnosti nosičem informací týkajících se otázek diskutovaných na [*důvěrné*] společnosti JAEPS, a sice otázek týkajících se [*důvěrné*] JAEPS.

200 Zatřetí je třeba přezkoumat nepřímé důkazy shromážděné v napadeném rozhodnutí, které se týkající skutečnosti, že FES a FEH měly nadále zájem na projektech PISP vyráběných JAEPS jakožto jejich distributoři.

201 Skutečnost, že po založení společnosti JAEPS pokračovaly FEH a FES, jak bylo uvedeno v bodě 398 odůvodnění napadeného rozhodnutí, v prodeji projektů PISP vyrobených JAEPS jejich „vlastním zavedeným zákazníkům, mimo veřejných služeb“, což podle Komise představovalo [*důvěrné*] až [*důvěrné*] % činností skupiny Fuji v oblasti PISP před založením JAEPS a že se tak staly významnými zákazníky JAEPS, svědčí o tom, že měly nadále zvláštní hospodářský zájem skutečně vykonávat rozhodující vliv na chování jejich dceřiné společnosti na trhu [*důvěrné*] v souladu s ustanoveními článku [*důvěrné*] rámcové dohody.

202 Je tak třeba dospět k závěru, aniž je nutné s ohledem na výše uvedená zjištění zkoumat další nepřímé důkazy, které byly v tomto ohledu shromážděny v napadeném rozhodnutí a jejichž relevanci žalobkyně rovněž zpochybnila, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že společnosti FEH a FES skutečně vykonávaly rozhodující vliv na jednání společnosti JAEPS na trhu, a to s ohledem na soubor tvořený jen nepřímými důkazy, shromážděnými v napadeném rozhodnutí a vycházejícími z ustanovení rámcové dohody, souběh vedoucích funkcí u FEH a FES a u JAEPS a zájmu, které měly nadále společnosti FEH a FES na projektech PISP vyráběných JAEPS jakožto distributoři těchto projektů.

203 V důsledku toho Komise za okolností projednávaného případu právem shledala FEH a FES, spolu s Hitachi a JAEPS, osobně a solidárně odpovědnými za účast druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

204 Pátý žalobní důvod, jakož i druhá část čtvrtého žalobního důvodu tedy musí být zamítnuty jako neopodstatněné.

2. *K návrhovým žádáním směřujícím k částečné změně napadeného rozhodnutí*

205 Žalobkyně vyzývá v zásadě Tribunál, aby v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci podle článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) podstatně snížil výši pokuty, která byla FEH a FES uložena v čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí a to při zohlednění skutečnosti, že není možné FEH legálně přičíst protiprávní jednání konstatované v článku 1 napadeného rozhodnutí za období od září 2000 do 30. září 2002, že není možné FES legálně přičíst totéž protiprávní jednání za období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002, že není možné legálně přičíst FEH a FES jakožto mateřským společnostem JAEPS protiprávní jednání za období od 1. října 2002 do 11. května 2004 a konečně že je nezbytné snížit pokuty uložené FEH a FES s ohledem na významnou přidanou hodnotu informací, které poskytly ve správním řízení ve smyslu odst. 23 písm. b) oznámení o spolupráce nebo pokud tomu tak nebylo, s ohledem na polehčující okolnost vycházející z toho, že tyto informace umožnily Komise konstatovat existenci protiprávního jednání s menšími obtížemi ve smyslu bodu 3 šesté odrážky pokynů o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o [UO] (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny“).

*Úvodní poznámky k pravomoci unijního soudu přezkoumat věc v plné jurisdikci*

206 Na základě článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) různá nařízení přenesla na unijní soudy pravomoc přezkumu v plné jurisdikci v oblasti sankcí. Především článek 17

nařízení č. 17 a článek 31 nařízení č. 1/2003 stanoví, že Tribunál má neomezenou pravomoc přezkoumávat rozhodnutí, jimiž Komise stanoví nebo stanovila pokutu.

207 Tato pravomoc v plné jurisdikci může být však vykonávána unijními soudy pouze v rámci přezkumu legality aktů orgánů, a konkrétně přezkumu žaloby na neplatnost. Článek 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) totiž nepředstavuje samostatný právní prostředek, ale pouze rozšiřuje rozsah pravomocí unijního soudu v rámci žaloby upravené článkem 263 SFEU (bývalý článek 230 ES). Žaloba směřující k tomu, aby unijní soud v plné jurisdikci přezkoumal rozhodnutí o uložení sankce tedy nutně zahrnuje nebo obsahuje návrh na úplné nebo částečné zrušení tohoto rozhodnutí (usnesení Tribunálu ze dne 9. listopadu 2004, FNICGV v. Komise, T-252/03, Sb. rozh. s. II-3795, bod 25).

208 Nad rámec pouhého přezkumu legality uskutečněného v rámci žaloby na neplatnost na základě článku 263 SFEU (bývalý článek 230 ES), který může vést jen buď k zamítnutí žaloby na neplatnost, nebo ke zrušení napadeného aktu, jak je stanoveno v článku 264 SFEU (bývalý článek 231 ES), pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci opravňuje unijní soud, aby s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem změnil napadený akt, aniž jej nutně zrušil, například za účelem změny výše uložené pokuty (rozsudky Soudního dvora ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 692). Z toho vyplývá, že v oblastech, kde si Komise uchovala prostor pro uvážení, jako je stanovení míry navýšení pokuty z důvodu doby trvání protiprávního jednání nebo nezbytnosti zajistit odrazující dosah sankce nebo jako je posouzení kvality a užitečnosti spolupráce poskytnuté podnikem v průběhu správního řízení zejména ve vztahu k přispění ze strany jiných podniků, skutečnost, že se přezkum legality v rámci žaloby na neplatnost na základě

článku 263 SFEU (bývalý článek 230 ES) zužuje na ověření, zda nedošlo k zjevně nesprávnému posouzení, v zásadě nebrání unijnímu soudu, aby vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci (viz v tomto smyslu rozsudky Tribunálu ze dne 15. června 2005, Tokai Carbon a další v. Komise, bod 59 výše, bod 164 a citovaná judikatura, a ze dne 6. května 2009, Wieland-Werke v. Komise, T-116/04, Sb. rozh. s. II-1087, body 32, 33 a 124).

209 Unijní soud je v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci oprávněn posoudit přiměřenou povahu výše pokut s ohledem na kritéria stanovená podle případu v čl. 15 odst. 4 nařízení č. 17 nebo v čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (rozsudky Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, KNP BT v. Komise, C-248/98 P, Recueil, s. I-9641, bod 40; Weig v. Komise, C-280/98 P, Recueil, s. I-9757, bod 41, a Cascades v. Komise, bod 58 výše, bod 41). Toto posledně uvedené posouzení může odůvodnit předložení a zohlednění doplňujících informací, které nejsou uvedeny v rozhodnutí Komise ukládajícím pokutu (viz rozsudek Tribunálu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 165 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 15. června 2005, Tokai Carbon a další v. Komise, bod 59 výše, body 164 a 190).

210 V projednávané věci musí Tribunál na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci a v souladu se všemi návrhovými žádáními směřujícími k částečné změně napadeného rozhodnutí přezkoumat, zda je třeba změnit čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí bez nutnosti jejich zrušení, aby se změnila výše pokut uložených FEH a FES. V tomto rámci je třeba kromě pochybení uvedených na podporu návrhových žádání směřujících ke zrušení čl. 1 písm. g) a h) a čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí, které již byly uvedeny v rámci přezkumu legality, zohlednit pochybení, která byla uvedena pouze na podporu návrhových žádání směřujících ke změně čl. 2 písm. d) a f) napadeného rozhodnutí a všechny informace předložené účastnicemi řízení v rámci tohoto sporu, které se jeví relevantní pro účely posouzení výše dotčených pokut.

*K nemožnosti legálně přičíst FEH protiprávní jednání v období od konce září 2000 do 30. září 2002*

Argumenty účastnic řízení

211 Žalobkyně s ohledem na první, druhý a třetí žalobní důvod navrhuje, aby Tribunál vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, která vychází z článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) a podstatně snížil výši pokuty, která byla uložena FEH, s ohledem na nemožnost přičíst jí legálně protiprávní jednání za období od konce září 2000 do 30. září 2002.

212 Komise se domnívá, že první, druhý a třetí žalobní důvod musí být zamítnuty, a že tedy žalobkyně nemůže mít úspěch s těmito návrhovými žádáními.

Závěry Tribunálu

213 Jelikož Komise mohla FEH v napadeném rozhodnutí legálně přičíst účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání, které samo pokračovalo bez přerušení v období od konce září 2000 do 30. září 2002, a jelikož musí být první, druhý a třetí žalobní důvod zamítnut (viz body 139 a 147 výše), nemusí tedy Tribunál při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci změnit v tomto ohledu čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí.

214 Je tedy třeba zamítnout tato návrhová žádání směřující k částečné změně napadeného rozhodnutí.

*K nemožnosti legálně přičíst FES protiprávní jednání za období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002*

Argumenty účastnic řízení

215 Žalobkyně s ohledem na čtvrtý žalobní důvod navrhuje, aby Tribunál vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, která vychází z článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) a podstatně snížil výši pokuty, která byla uložena FES s ohledem na nemožnost přičíst jí legálně účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání za období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002.

216 Komise se domnívá, že čtvrtý žalobní důvod musí být zamítnut, a že tedy žalobkyně nemůže mít úspěch s těmito návrhovými žádáními.

Závěry Tribunálu

217 Jelikož Komise mohla FES v napadeném rozhodnutí legálně přičíst účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání za období od 1. července 2001 do 30. září 2002 (viz bod 171 výše), nemusí Tribunál při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci změnit v tomto ohledu čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí. V tomto rozsahu je třeba zamítnout tato návrhová žádání směřující k částečné změně napadeného rozhodnutí.

218 Tribunál naopak při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci částečně změní napadené rozhodnutí v důsledku zrušení čl. 2 písm. d) uvedeného

rozhodnutí v rozsahu, v němž spočívá na neodůvodněném zjištění, že FES mohla být shledána osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001 (viz body 170 a 172 výše).

219 Pokud jde o přesný dosah změny čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí, je třeba nejprve uvést, že v případě FES bylo přičtení účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001 zohledněno pro účely stanovení výše ukládaných pokut, a to mělo za následek zvýšení těchto pokut, jak vyplývá z bodu 498 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

220 Dále je třeba se při rozhodnutí o zvýšení výchozí částky pokuty, která má být uložena společnosti FES na základě jí přičitatelné doby trvání protiprávního jednání, držet metody sledované Komisí v bodě 492 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle které se výchozí částky pokut zvýší o 10% za každý celý rok, ve kterém došlo k protiprávnímu jednání, a o 5% za každé dodatečné období rovnající se nebo delší než šest měsíců, ale kratší než rok. I když je pravda, že se tato metoda poněkud liší od metody popsané v pokynech, které stanoví pro střednědobá protiprávní jednání (obecně 1 až 5 let), částku, která může dosáhnout až 50% částky uložené za závažnost protiprávního jednání, je nicméně v souladu s obvyklou praxí Komise při provádění uvedených pokynů. Dále je třeba uvést, že Komise použila uvedenou metodu na všechny podniky, které se účastnily protiprávního jednání konstatovaného v článku 1 napadeného rozhodnutí, a že žalobkyně tuto metodu v rámci projednávané žaloby nezpochybnila.

221 Konečně s ohledem na zrušení čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž spočívá na nesprávném zjištění, že FES mohla být shledána osobně odpovědnou za účast prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání za období od 15. dubna 1988 do 30. června 2001, již nemůže být ve vztahu k FES, tak jako v bodě 498

odůvodnění napadeného rozhodnutí uplatněno dlouhodobé protiprávní jednání v trvání 14 let a 4 měsíců, které v souladu se zásadami uvedenými v bodě 492 odůvodnění téhož napadeného rozhodnutí odůvodňuje zvýšení výchozí částky její pokuty o 140%, ale pouze střednědobé protiprávní jednání v trvání jednoho roku a 3 měsíců, které odůvodňuje 10% zvýšení její výchozí částky pokuty stanovené na 1 000 000 eur, jak vyplývá z bodu 490 odůvodnění napadeného rozhodnutí, a základní částka pokuty dlužná FES solidárně s FEH tedy musí být stanovena na 1 100 000 eur z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 1. července 2001 do 30. září 2002, aniž jsou dotčena snížení, která musí být případně použita na tuto částku, aby se přiměřeně zohlednily polehčující okolnosti uplatněné žalobkyní (viz body 226 až 268 níže).

*K nemožnosti legálně přičíst FEH a FES jakožto mateřským společnostem JAEPS účast druhého dotčeného podniku na kartelové dohodě v období od 1. října 2002 do 11. května 2004*

Argumenty účastnic řízení

222 Žalobkyně s ohledem na pátý žalobní důvod a druhou část čtvrtého žalobního důvodu navrhuje, aby Tribunál vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, která vychází z článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES) a podstatně snížil výši pokuty, která byla uložena FEH a FES, s ohledem na nemožnost přičíst jim legálně jakožto mateřským společnostem JAEPS účast druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání za období od 1. října 2002 do 11. května 2004.

223 Komise se domnívá, že pátý žalobní důvod a druhá část čtvrtého žalobního důvodu musí být zamítnut, a že tedy žalobkyně nemůže mít úspěch s těmito návrhovými žádáními.

Závěry Tribunálu

224 Komise mohla FEH a FES jakožto mateřským společnostem JAEPS v napadeném rozhodnutí legálně přičíst účast druhého dotčeného podniku na protiprávním jednání za období od 1. října 2002 do 11. května 2004 (viz body 203 a 204 výše). Tribunál nemusí vykonat svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci a změnit v tomto ohledu čl. 2 písm. f) napadeného rozhodnutí.

225 Je tedy třeba zamítnout tato návrhová žádání směřující k částečné změně napadeného rozhodnutí.

*K nezbytnosti poskytnout FEH a FES snížení jejích pokut s ohledem na významnou přidanou hodnotu informací, které poskytly ve správním řízení na základě oznámení o spolupráci nebo podpůrně z důvodu polehčující okolnosti podle pokynů*

Argumenty účastnic řízení

226 Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, kterou vyvozuje z článku 261 SFEU (bývalý článek 229 ES), a poskytl FEH a FES 50% snížení pokut, které jim byly uloženy, s ohledem na odstavce 21 a 22, jakož

i odst. 23 písm. b) oznámení o spolupráci, a to vzhledem k významné přidané hodnotě informací, které poskytly Komisi při správním řízení v jejich prohlášení na základě oznámení o spolupráci, v jejich odpovědi na oznámení námitek a dopise ze dne 29. září 2006 (viz body 19, 20 a 25 výše), které Komise umožnily prokázat předpokládané protiprávní jednání. Skutečnost, že tyto informace byly poskytnuty po oznámení námitek, nevylučuje, že může být splněno kritérium významné přidané hodnoty ve smyslu oznámení o spolupráci.

227 Podpůrně žalobkyně navrhuje, aby Tribunál snížil pokutu, která byly FEH a FES uložena, s ohledem na skutečnost, že jelikož jejich účinná spolupráce ve správním řízení ulehčila Komise konstatování existence protiprávního jednání, měla by být podle judikatury brána jako polehčující okolnost podle bodu 3 šesté odrážky pokynů.

228 Komise navrhuje zamítnout tato návrhová žádání.

Závěry Tribunálu

229 Než se přistoupí k meritorní analýze těchto návrhových žádání je třeba identifikovat body odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se uvedená návrhová žádání týkají a připomenout pravidla použitelná na snížení pokut s ohledem na důkazy poskytnuté podnikem, který se účastnil protiprávního jednání a jeho účinnou spolupráci při správním řízení.

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týkají tato návrhová žádání směřující ke změně

230 V bodech 548 až 550 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla Komise o spolupráci FEH a FES při správním řízení toto:

„(548) Po zaslání oznámení námitek účastníkům řízení požádala Fuji o snížení pokut na základě oznámení [o spolupráci] (dne 12. července 2006), přičemž žádala, aby byla za tímto účelem zohledněna rovněž její odpověď na oznámení námitek. Dne 28. září 2006 doplnila svá předchozí prohlášení pozdějším svědectvím jednoho bývalého zaměstnance.

(549) Fuji ve svých prohlášeních popsala kartelovou dohodu a uznala, že existovala ve formě popsané v oznámení námitek. Uznala, že se ní účastnila od dubna 1998 ‚až do září nebo přibližně září 2000'. Fuji popsala interní postupy kartelové dohody, zejména ohledně kontaktů mezi japonskými podniky a poskytla určité důkazy, zejména seznam dokumentů, který zahrnoval projekty, o kterých bylo dle pravidel kartelové dohody dohodnuto, že budou prováděny po září 2000 [viz bod 198 odůvodnění]. Fuji nicméně zpochybnila svou účast po září 2000, jakož i svou odpovědnost za protiprávní jednání, kterého se dopustila JAEPS.

(550) Vzhledem k tomu, že žádost Fuji byla podána po oznámení námitek a vzhledem k obsahu těchto prohlášení, má Komise za to, že prohlášení Fuji významně neposílila schopnost Komise prokázat sporné skutečnosti, protože Fuji potvrdila skutkové okolnosti, které již byly právně dostačujícím způsobem prokázány Komisí na základě jiných důkazů a neuvedla skutečnosti, o které by

se mohly opřít nové námitky. Její přispění tedy neposkytlo významnou přidanou hodnotu oproti důkazům, které již Komise měla ke dni, kdy jí byly důkazy poskytnuty a neodůvodňuje poskytnutí snížení pokuty na základě oznámení [o spolupráci].“

– K pravidlům použitelným na snížení pokut s ohledem na důkazy poskytnuté podnikem, který se účastnil protiprávního jednání a jeho účinnou spolupráci při správním řízení

231 Podle judikatury je snížení pokuty ukládané v důsledku porušení práva hospodářské soutěže v případě spolupráce podniků, které se protiprávního jednání účastnily, odůvodněno úvahou, podle které taková spolupráce usnadňuje úlohu Komise, jejímž cílem je zjistit takové protiprávní jednání a případně zajistit jeho ukončení (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 399; rozsudky Tribunálu BPB de Eendracht v. Komise, bod 142 výše, bod 325, a ze dne 14. května 1998, Finnboard v. Komise, T-338/94, Recueil, s. II-1617, bod 363).

232 Odstavce 20 až 23 oznámení o spolupráci stanoví následující:

„20. Podniky, které nesplňují podmínky [bodu A ‚Ochrana před pokutami‘], mohou mít nárok na snížení jakékoli pokuty, kterou by jinak bylo možné uložit.

21. Pro získání nároku musí podnik poskytnout Komisi důkaz o předpokládaném protiprávním jednání, který představuje významnou přidanou hodnotu k důkazům, které Komise již vlastní, a musí ukončit svou účast v předpokládaném protiprávním jednání nejpozději v době předložení důkazů.

22. Pojem ‚přidaná hodnota' se vztahuje na rozsah, v němž poskytnutý důkaz posiluje svou povahou nebo obsaženými podrobnostmi schopnost Komise dokázat dotyčné skutečnosti. Při vyhodnocování Komise obvykle přikládá větší hodnotu písemným důkazům, které pocházejí z doby, k níž se vztahují, než později vypracovaným důkazům. Podobně se má obecně za to, že důkazy, které mají přímý vztah k dotyčným otázkám, mají větší hodnotu než důkazy, které s nimi souvisejí pouze nepřímo.

23. Komise v každém konečném rozhodnutí přijatém na konci správního řízení určí:

a) zda důkazy, které podnik předložil, představovaly významnou přidanou hodnotu k důkazům, které Komise v té době vlastnila;

b) úroveň snížení, na kterou má podnik nárok […].

Při určování úrovně snížení […] Komise přihlédne k době, kdy byly předloženy důkazy splňující požadavky [odstavce] 21, a k míře, v jaké tyto důkazy představovaly při-

danou hodnotu. Může také vzít v úvahu rozsah a stálost jakékoli spolupráce, kterou podnik poskytl poté, co předložil důkazy.

Pokud podnik kromě toho poskytne důkazy, které se vztahují ke skutečnostem, které předtím nebyly Komisi známy a mají přímý dopad na závažnost nebo trvání předpokládaného kartelu, Komise je nevezme v úvahu při stanovení pokuty pro podnik, který tyto důkazy předložil."

233 Pokyny stanoví, že nová metoda stanovování výše pokuty je založena na pravidlech, která vycházejí ze stanovení základní částky, jež bude zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti, nebo snížena s ohledem na polehčující okolnosti.

234 Bod 3 šestá odrážka pokynů stanoví, že účinná spolupráce podniku při řízení, mimo oblast působnosti oznámení o spolupráci, může například představovat polehčující okolnost odůvodňující snížení základní částky pokuty.

235 I když oznámení o spolupráci a pokyny, které vyplývají z omezení posuzovací pravomoci Komise, které si sama stanovila (viz bod 208 výše) nepředstavují právní pravidla, kterými je správní orgán v každém případě vázán, vyjadřují orientační pravidlo chování, podle něhož má být v praxi postupováno a od něhož se správní orgán při výkonu své pravomoci uložit pokutu z důvodu porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP může v konkrétním případě odchýlit pouze tehdy, uvede-li důvody, které jsou v souladu se zásadou rovného zacházení (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek Itochu v. Komise, bod 196 výše, bod 63 a citovaná judikatura).

– K analýze informací a důkazů poskytnutých FEH a FES, které představovaly „významnou přidanou hodnotu“ k důkazům, které již Komise vlastnila, a odpovídaly „účinné spolupráci“ při správním řízení

236 Žalobkyně v projednávaném případě odkazuje na určité informace, které FEH a FES poskytly Komisi při správním řízení a které se týkaly existence obecné dohody od roku 1998 a její vzájemnosti, jež jsou uvedeny v bodě 255 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jakož i na výběr dokumentů, zejména dohod uzavřených v rámci kartelové dohody a týkajících se třinácti různých projektů PISP, který je uveden v bodě 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

237 Komise obecně tvrdí, že tyto informace a dokumenty mohly stěží představovat „významnou přidanou hodnotu“ a odpovídat „účinné spolupráci“ FEH a FES při šetření, jelikož byly poskytnuty po oznámení námitek, a tedy ve fázi, kdy již Komise jasně oznámila skutečnosti, o které se v projednávaném případě opřela, jakož i jejich právní kvalifikaci, jak vyplývá rovněž z odstavce 26 oznámení o spolupráci.

238 Oznámení námitek sice musí umožnit dotčeným osobám skutečně zjistit, jaké chování jim Komise vytýká, a tento požadavek je dodržen, když konečné rozhodnutí dotčeným osobám nepřičítá protiprávní jednání, která nebyla uvedena v oznámení námitek, a obsahuje pouze skutkové okolnosti, ke kterým se dotčené osoby měly příležitost vyjádřit (rozsudek Tribunálu ze dne 30. září 2003, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 138, a ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, bod 209 výše, bod 47; rovněž v tomto smyslu viz rozsudek ACF Chemiefarma v. Komise, bod 98 výše, bod 94). Nicméně jestliže se protiprávní jednání vytýkaná v rozhodnutí podniku nemohou lišit

od protiprávních jednání uvedených v oznámení námitek, totéž neplatí pro uplatněné skutkové okolnosti, neboť v jejich případě postačuje, aby dotčené podniky měli možnost vyjádřit se ke všem skutkovým okolnostem uplatněným v jejich neprospěch. Toto bylo výslovně konstatováno unijními soudy, které se domnívaly, že žádné ustanovení nezakazuje, aby Komise stranám po zaslání oznámení námitek zpřístupnila nové písemnosti, o nichž se domnívá, že podporují její tvrzení, s tou výhradou, že musí podnikům poskytnout čas nutný pro předložení jejich stanoviska v tomto ohledu (rozsudek Tribunálu ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise, T-23/99, Recueil, s. II-1705, bod 190; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 1983, AEG-Telefunken v. Komise, 107/82, Recueil, s. 3151, bod 29).

239 I když je pravda, že datum, ke kterému jsou důkazy předány Komisi, ovlivňuje jejich kvalifikaci jako důkazů s významnou přidanou hodnotou, jelikož tato kvalifikace závisí na důkazech již obsažených ve spise Komise ke dni jejich předání, pouhá skutečnost, že tyto důkazy byly předány po doručení oznámení námitek nevylučuje, že mohou i přes pokročilou fázi správního řízení stále představovat významnou přidanou hodnotu. Zejména se podnik může v žádosti podle oznámení o spolupráci, která je předložena po zaslání oznámení námitek, soustředit na skutečnosti, které podle jeho názoru nebyly právně dostačujícím způsobem prokázány, aby poskytl významnou přidanou hodnotu oproti důkazům, které již Komise vlastní.

240 Dále odstavec 26 oznámení o spolupráci pouze uvádí pouze procesní povinnost Komise. Nestanoví, že jakákoliv spolupráce podniku na prokázání protiprávního jednání je nezbytně zbavena jakékoliv hodnoty, pokud k ní dojde po doručení oznámení námitek. Je třeba dále uvést, že taková spolupráce může být velmi užitečná, jestliže

poskytnuté důkazy nebyly Komisi předtím známy a mají přímý vliv na závažnost nebo dobu trvání předpokládané kartelové dohody.

– K analýze informací poskytnutých FEH a FES ohledně existence obecné dohody od roku 1988 a její vzájemnosti

241 Úvodem je třeba připomenout, že v bodě 125 odůvodnění napadeného rozhodnutí měla Komise za to, že „obecná dohoda" byla nepsanou dohodou uzavřenou mezi japonskými a evropskými podniky, podle které „Japonci nesměli podávat nabídky pro evropské projekty [PISP], a naopak Evropané tak nesměli učinit pro japonské projekty [PISP]" a „Japonsko a evropské země, ve kterých měli evropští účastníci kartelové dohody privilegovaná postavení byly vyhrazeny dotčeným účastníkům kartelové dohody a nesměly být předmětem zásahu ze strany jiných účastníků". V bodě 261 odůvodnění napadeného rozhodnutí kromě toho konstatovala, že „[v] souladu s logikou kartelové dohody […] je na základě prohlášení [účastníků kartelové dohody] a jiných listinných důkazů prokázáno, že existovala protisoutěžní dohoda, která zahrnovala vzájemné respektování převážné části trhu EHP Japonci a japonského trhu Evropany", že „[bylo] rovněž prokázáno, že v kontextu dohledu nad celkovými kvótami byly prodeje uskutečněné v EHP mimo domovských zemí započítávány k celkovým kvótám" a že „[t]ento mechanismus odhalo[val] již svou definicí a prováděním existence cíle omezení hospodářské soutěže […]".

242 Obecná dohoda je jediným důkazem, který umožňuje mít za to, že se v souladu s výrazem zakotveným v bodě 261 odůvodnění napadeného rozhodnutí japonské podniky „skutečně účastnily protiprávního jednání" konstatovaného v článku 1 napadeného rozhodnutí. Zaprvé se totiž, jak vyplývá z bodů 119, 126, 244 a 246 odůvodnění

napadeného rozhodnutí, dohoda GQ, jejímiž účastníky byly japonské podniky, nevztahovala na země západní Evropy. Zadruhé, jak vyplývá například z bodu 247 odůvodnění napadeného rozhodnutí, neměla Komise v napadeném rozhodnutí za to, že japonské podniky byly účastníky dohod, jako je dohoda EQ, které měly přímou odezvu na evropském trhu. Za těchto okolností právě obecná dohoda, tak jak je popsaná v bodech 125 a 261 odůvodnění napadeného rozhodnutí, umožňuje vytvořit vazbu mezi japonskými podniky a trhem EHP, a proto je případným základem pravomoci Komise vůči těmto podnikům.

243 Z bodů 125 až 132 a 255 až 264 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že se za účelem prokázání existence obecné dohody, jak byla popsaná v bodech 125 a 261 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise neopřela pouze o chování dotčených podniků na trhu, jak nesprávně tvrdí žalobkyně, ale o „soudržný soubor důkazů v neprospěch", který tvořily následující důkazy:

– prohlášení společností skupiny Areva (viz poznámky pod čarou č. 70 a 71 napadeného rozhodnutí) a prohlášení ABB (viz poznámka pod čarou č. 72 napadeného rozhodnutí), ze kterých vyplývalo, že kartelová dohoda byla vytvořena, aby se udržel *status quo* tím, že se zohlední historické podíly na trhu a tradiční privilegovaná postavení účastníků (viz bod 124 odůvodnění napadeného rozhodnutí);

– prohlášení společnosti ABB, a zejména jednoho z jejích bývalých zaměstnanců p. M., přímého svědka skutečností (viz poznámky pod čarou 73 až 75 napadeného rozhodnutí), jakož i prohlášení FEH a FES (viz poznámka pod čarou 76 napadeného rozhodnutí), podle kterých se rozdělení projektů na celosvětové úrovni zakládalo na obecné dohodě (viz body 125, 255, 262 a 263 odůvodnění napadeného rozhodnutí);

– skutečnost, že ani společnost Alstom, ani společnosti skupiny Areva a skupiny VA Tech otevřeně nezpochybnily existenci obecné dohody (viz body 124, 127 a 253 odůvodnění napadeného rozhodnutí);

– dohoda GQ a její příloha 2, kterou oznámila společnost ABB, v rozsahu, v němž původně stanovily seznam vyloučených zemí, složený zejména z Japonska a většiny zemí západní Evropy, který byl dále rozšířen o trh „Evropa", což umožnilo, že se s uvedenými regiony zacházelo podle zvláštních pravidel zadávání, v souladu s duchem obecné dohody (bod 126 odůvodnění a poznámka pod čarou 62 napadeného rozhodnutí);

– listinné důkazy datované z doby protiprávního jednání, které předala ABB nebo společnosti skupiny Hitachi či JAEPS a které prokazovaly, že zadávání projektů PISP na Islandu, v Lichtenštejnsku a po dlouhou dobu ve východní Evropě japonským podnikům nebylo vyloučeno, že se při úpravě kartelové dohody v roce 2002 vedly diskuse mezi japonskými a evropskými podniky o otázce, zda je střední a východní Evropa trhem Evropanů a že si evropské podniky skutečně rozdělily příslušné projekty PISP v Evropě, včetně od roku 2002 projekty PISP ve východní Evropě (body 127, 128 a 256 odůvodnění napadeného rozhodnutí);

– odpověď FEH a FES na oznámení námitek, prohlášení společností skupiny Hitachi nebo JAEPS [poznámky pod čarou 85 a 86 napadeného rozhodnutí], jakož i několik listinných důkazů datovaných z doby protiprávního jednání, které předala ABB a které prokazovaly, že japonské podniky rovněž věděly o existenci dohod na evropské úrovni (aniž nezbytně znaly jejich podrobnosti nebo postupy) týkajících se projektů PISP a že rovněž věděly o projektech PISP, zejména určitých projektech PISP v Evropě, rozdělovaných mezi evropské podniky; byly rovněž dopředu

informovány o určitých projektech PISP v Evropě, nejen na Islandu, ale rovněž v určitých zemích vyloučených přílohou 2 dohody GQ, a to v souladu s možností oznamování stanovenou v příloze 2 dohody EQ, kterou předala ABB (body 119 a 129 až 132 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

244 Žalobkyně uvádí, že prohlášení FEH a FES ohledně existence obecné dohody od roku 1998 a její vzájemnosti, jak je uvedeno v bodě 255 odůvodnění napadeného rozhodnutí, má pro Komisi významnou přidanou hodnotu, protože tato prohlášení jí umožnila prokázat existenci a dosah obecné dohody právně dostačujícím způsobem, s ohledem na požadavky judikatury a věrohodná alternativní vysvětlení, zakládající se na existenci značných překážek vstupu na evropských trh s projekty PISP odrazujících japonské dodavatele těchto výrobků, které vznesly nebo potvrdily společnosti skupiny Hitachi či JAEPS, Toshiba, Melco, samotné FEH a FES, společnosti skupiny Areva a skupina VA Tech.

245 Je nesporné, že při správním řízení a poprvé v jejich odpovědi na oznámení námitek, FEH a FES uznaly existenci obecné dohody tím, že uvedly toto:

„Ačkoliv Fuji věděla o obecné dohodě, podle které se japonští výrobci neměli snažit proniknout na evropský trh, nebyla hlavním důvodem toho, že neprodávala projekty PISP v EHP. Fuji nebyla významným a věrohodným dodavatelem projektů PISP v Evropě z následujících důvodů […]“

246 Není třeba odkazovat na pozdější prohlášení FEH a FES a může být konstatováno, jak bylo uvedeno v bodech 125 a 255 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že FEH a FES

tímto účinně potvrdily, i když relativně vágním způsobem, existenci obecné dohody a podstatnou část jejího obsahu, a sice že se japonští výrobci zavázali neproniknout na evropský trh. Dále v téže odpovědi na oznámení námitek FEH a FES uvedly v poznámce pod čarou, že „japonští výrobci nebyli účastníky [dohody EQ]", že „[j]ako takoví nevěděli zástupci Fuji, zda byla [dohoda EQ] uzavřena ve Vídni, či nikoliv", že „[n]eznali ani obsah [dohody EQ]" a že „[k]romě toho […]informace týkající se přidělování projektů [PISP] v evropských zemích vyloučených přílohou 2 dohody GQ nebyly systematicky oznamovány japonským výrobcům". Toto prohlášení může být považováno za potvrzení toho, že japonští výrobci věděli o projektech PISP rozdělovaných mezi evropské podniky, rovněž v určitých zemích vyloučených přílohou 2 dohody GQ. Nicméně v rozporu s tvrzením Komise uvedeném v bodě 129 odůvodnění napadeného rozhodnutí není možné mít s ohledem na tyto skutečnosti za to, že japonské podniky rovněž věděly o existenci dohod na evropské úrovni.

247 Nicméně z bodů odůvodnění napadeného rozhodnutí citovaných v bodě 243 výše, ve spojení s body 88, 91 a 95 odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že v okamžiku, kdy se Komise seznámila s těmito prohlášeními, formulovanými poprvé v odpovědi FEH a FES na oznámení námitek ze dne 30. června 2006, disponovala již důkazy uvedenými v bodě 243 výše, a sice listinnými důkazy předanými společností ABB a společnostmi skupiny Hitachi či JAEPS, jakož i výslovnými prohlášeními společností skupiny Areva, společnosti ABB a společnostmi skupiny Hitachi či JAEPS, ze kterých bylo podle Komise možné logicky vyvodit existenci „obecné dohody", jak je popsaná v bodě 125 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

248 V bodech 258 a 261 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž Komise v zásadě uvedla, že existenci „obecné dohody", jak je popsaná v bodě 125 odůvodnění napadeného rozhodnutí, je možné vyvodit z prohlášení účastníků kartelové dohody a dalších

listinných důkazů obsažených ve spise, jelikož se s ohledem na tyto důkazy jevila jako soudržné vysvětlení, které bylo v souladu s logikou kartelové dohody. Jak Komise uvedla v bodech 258 až 260 odůvodnění rozhodnutí, existence „obecné dohody", jak je popsaná v bodě 125 odůvodnění napadeného rozhodnutí, tedy umožnila soudržným způsobem vysvětlit :

– důvody, pro které byly prodeje v určitých zemích EHP (těch, které nebyly považovány za „domovské země") účtovány ke kvótám kartelové dohody a kontrolovány účastníky těchto dohod, zatímco prodeje v Japonsku a jiných zemích EHP („domovské země") nebyly naopak „jmenovány" (bod 258 odůvodnění napadeného rozhodnutí);

– důvody, pro které celosvětové kvóty zahrnovaly prodeje ve většině evropských zemí, a proč se rozdílné zacházení s prodeji v EHP neobjevilo v textech jako takové vzhledem k tomu, že země EHP byly jednoduše registrovány jako území vyloučená v dohodě GQ (bod 258 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a

– důvody, pro které japonské podniky nepodávaly častěji nabídky v Evropě a zjevně během 16 let ani nezamýšlely proniknout na evropský trh způsoby podobnými těm, které používaly pro jiné trhy ve zbývající části světa (body 259 a 260 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

249 Žalobkyně nicméně uvádí, že prohlášení účastníků kartelové dohody a další listinné důkazy na podporu vysvětlení Komise ve prospěch existence „obecné dohody" byla

irelevantní, jelikož byla nejednoznačná a nepostačovala k vyvrácení uplatněného věrohodného alternativního vysvětlení, které poskytlo několik podniků účastnících se kartelové dohody a podle kterého byl vstup na evropský trh projektů PISP pro japonské poskytovatele těchto výrobků obchodně neatraktivní z důvodu existence značných překážek vstupu.

250 Je nicméně třeba uvést, že alternativní vysvětlení, na které odkazuje žalobkyně, není slučitelné s prohlášeními účastníků kartelové dohody a jinými listinnými důkazy, zejména důkazy uvedenými v bodě 243, ze kterých vyplývá, že se při úpravě kartelové dohody v roce 2002 vedly diskuse mezi japonskými a evropskými podniky o otázce, zda jsou trhy Střední a Východní Evropa vyhrazeny evropským podnikům, že japonské podniky byly rovněž v rámci kartelové dohody informovány o zadávání určitých projektů PISP v Evropě, ačkoliv byly všechny země EHP v zásadě registrovány jako území vyloučená v dohodě GQ, takže nemusely být *a priori* účtovány ke společné evropské kvótě a že japonské podniky byly rovněž předem informovány o určitých projektech PISP v Evropě, nejen na Islandu, ale rovněž v určitých zemích vyloučených přílohou 2 dohody GQ. Jak právem uvedla Komise v bodech 256 a 257 odůvodnění napadeného rozhodnutí, existence takových diskusí je naopak slučitelná se skutečností, že japonské podniky byly jejich evropskými protějšky vnímány jako případní věrohodní soutěžitelé na evropských trzích, skutečností, že zejména před rokem 2002 reagovaly na nabídková řízení ve Střední a Východní Evropě nebo prodávaly projekty PISP určené k použití v této oblasti a skutečností, že evropské podniky v rámci kartelové dohody, která se týkala zachování podílů jejích účastníků na historických trzích, souhlasily s „obětováním" projektů PISP mimo Evropu tím, že účtovaly evropské projekty PISP (mimo „domovské země") k jejich celkové kvótě stanovené dohodou GQ výměnou za možnost kontrolovat jejich vlastní úroveň cen v Evropě.

251 Dále je třeba mít za to, že Komise již disponovala prohlášeními společnosti ABB, uvedenými v bodě 243 výše, která potvrzovala její závěry ohledně existence a obsahu obecné dohody, jak podle slov, která Komise použila v bodě 262 odůvodnění napadeného rozhodnutí „[mohly] být objektivně vyvozeny z celkového mechanismu kartelové dohody“, a to na základě prohlášení účastníků kartelové dohody a dalších listinných důkazů uvedených v bodě 243 výše. Dále z dokumentů předložených Komisí na žádost Tribunálu (viz bod 37 výše) vyplývá, že dne 30. června 2006 zároveň s odpovědí FEH a FES na oznámení námitek Komise disponovala odpovědí společností skupiny Hitachi nebo JAEPS na téže oznámení námitek, která potvrzovala účtování určitých projektů PISP v Evropě (mimo „domovské země“) k celkové evropské kvótě stanovené dohodou GQ.

252 Přestože tedy v rámci „soudržného souboru důkazů v neprospěch“, o který se Komise opřela v napadeném rozhodnutí, byla prohlášení FEH a FES do určité míry užitečná, tato prohlášení pouze méně přesně a výslovně než dřívější prohlášení ABB potvrzovala existenci a obsah obecné dohody, které již mohly být vyvozeny z prohlášení účastníků kartelové dohody a dalších listinných důkazů poskytnutých Komisi a uvedených v bodě 243 výše.

253 V této souvislosti je třeba mít za to, že relativně vágní prohlášení FEH a FES, přestože měla určitou důkazní hodnotu, nepředstavovala významnou důkazní hodnotu oproti důkazům, které již Komise vlastnila a odůvodňovala pouze snížení pokuty, které jim bylo přiznáno Komisí na základě odstavců 21, 22 a 23 oznámení o spolupráci.

254 Pokud jde o argumentaci žalobkyně, podle níž spolupráce FEH a FES přesto odůvodňuje snížení výše pokuty na základě bodu 3 šesté odrážky pokynů, je třeba

připomenout, že v rozsahu, v němž toto ustanovení jako polehčující okolnost stanoví „účinnou spolupráci podniku při řízení, mimo oblast působnosti oznámení [o spolupráci]“, nezbytně odkazuje, alespoň pokud jde o horizontální kartelové dohody, na které se vztahuje uvedené oznámení, na spolupráci, která je nedostatečná k tomu, aby odůvodnila snížení pokuty na základě oznámení o spolupráci (viz v tomto smyslu a obdobně rozsudek Mannesmannröhren-Werke v. Komise, bod 88 výše, bod 307).

255 Je však rovněž třeba připomenout, že k tomu, aby snížení pokuty z důvodu spolupráce bylo odůvodněné, musí se podnik chovat takovým způsobem, aby Komisi usnadnil plnění úkolu spočívajícího ve zjišťování a stíhání jednání, která porušují právo hospodářské soutěže (viz obdobně rozsudek Mannesmannröhren-Werke v. Komise, bod 88 výše, bod 308 a citovaná judikatura). Za těchto podmínek je třeba mít za to, že pokud jde o horizontální kartelové dohody, na které se vztahují pokyny, představuje případ uvedený v bodě 3 šesté odrážce těchto pokynů výjimečnou situaci, protože se musí jednat o „účinnou“ spolupráci, která Komisi usnadnila plnění jejího úkolu, ale na níž se nevztahuje oznámení o spolupráci (obdobně viz rozsudek Mannesmannröhren-Werke v. Komise, bod 88 výše, bod 308).

256 V projednávané věci není možné mít za to, že FEH a FES ulehčily úkol Komise spočívající ve zjišťování a stíhání protiprávních jednání, jelikož tato prohlášení, jak již bylo uvedeno v bodě 252 výše, pouze druhotně a méně přesně a výslovně než dřívější prohlášení ABB potvrzovala existenci a obsah obecné dohody, které již mohly být vyvozeny z prohlášení účastníků kartelové dohody a dalších listinných důkazů poskytnutých Komisi, a zejména některých dokumentů uvedených v bodě 243 výše.

257 Je tak třeba mít za to, že prohlášení FEH a FES neodůvodňovala, aby jim bylo přiznáno snížení pokut, které jim byly uloženy, z důvodu, že účinně spolupracovaly při řízení ve smyslu bodu 3 šesté odrážky pokynů. Tribunál tedy nemusí při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci změnit v tomto ohledu čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí.

258 V důsledku toho je třeba zamítnout tato návrhová žádání žalobkyně v plném rozsahu.

– K analýze výběru dokumentů, zejména záznamů ujednání, vyhotovených v okamžiku, kdy došlo ke skutkovým okolnostem a týkajících se třinácti různých projektů PISP podléhajících dohodám v rámci kartelové dohody

259 Žalobkyně kromě toho tvrdí, že výběr dokumentů, zejména záznamů ujednání, vyhotovených v okamžiku, kdy došlo ke skutkovým okolnostem a týkajících se třinácti různých projektů PISP podléhajících dohodám v rámci kartelové dohody, které byly Komisi poskytnuty v průběhu správního řízení, má pro Komisi významnou přidanou hodnotu tím, že posiluje její schopnost prokázat, že kartelová dohoda nepřestala existovat po schůzce, která se uskutečnila dne [*důvěrné*] v [*důvěrné*].

260 Je třeba uvést, že dokumenty citované žalobkyní nebyly uvedeny v oznámení námitek a byly poprvé uvedeny v bodě 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

261 Z napadeného rozhodnutí, jakož i ze skutečností ze spisu dále vyplývá, že údaje týkající se projektů PISP s jednacím číslem [*důvěrné*] pocházely ze záznamů ujednání a dalších zvláštních dokumentů uvedených v příloze 2 prohlášení FEH a FES na základě oznámení o spolupráci. Přestože Komise neupřesnila, odkud pochází údaje týkající se projektu PISP s jednacím číslem [*důvěrné*], ze spisu vyplývá, že FEH a FES v jejich prohlášení na základě oznámení o spolupráci rovněž poskytly záznam ujednání týkající se tohoto projektu uvedeného v příloze 2.

262 Komise sice v bodě 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že určité údaje týkající se výše uvedených projektů PISP oznámila společnost ABB a z odpovědi Komise na otázky Tribunálu a jeho žádost o předložení dokumentů (viz bod 37 výše) vyplývá, že k tomuto oznámení došlo dne 7. května 2004 (viz bod 10 výše) ve formě seznamu projektů PISP. Nicméně seznam, který Komise předložila na žádost Tribunálu, obsahuje pouze určité údaje týkající se projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*] a [*důvěrné*] a tyto projekty neodpovídají žádnému z těch, které byly uvedeny v bodě 198 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Je proto třeba mít za to, že relevantní údaje týkající se uvedených projektů PISP jsou pouze ty, které oznámily FEH a FES v příloze 2 jejich prohlášení na základě oznámení o spolupráci.

263 Je třeba uvést, že údaje týkající se projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*], předané FEH a FES a zejména údaje týkající se dohody o projektu PISP s jednacím číslem [*důvěrné*], do které byl zapojen první dotčený podnik a jejíž doba platnosti byla od [*důvěrné*] do [*důvěrné*], měly přímý vliv na předpokládanou dobu trvání kartelové

dohody ve vztahu k FEH a FES tím, že umožnily Komisi prokázat, že první dotčený podnik pokračoval v účasti na protiprávním jednání mezi zářím 2000 a 1. říjnem 2002.

264 Dále zejména z bodu 290 odůvodnění napadeného rozhodnutí a z bodů 79, 93 a 96 až 100 výše vyplývá, že dohody uzavřené mezi účastníky kartelové dohody ohledně osmi projektů PISP s jednacími čísly [*důvěrné*] použila Komise k prokázání, že se první dotčený podnik a další podniky nadále účastnily kartelové dohody v období let 2000–2001. Přitom mezi dokumenty, které měla Komise k dispozici, pouze dohody uzavřené mezi účastníky kartelové dohody ohledně osmi výše uvedených projektů umožnily prokázat, že přinejmenším do září nebo října 2001 byli výše uvedení účastníci kartelové dohody stále vázáni dohodami uzavřenými v rámci kartelové dohody, což posílilo schopnost Komise prokázat pokračování kartelové dohody během tohoto období.

265 Jelikož se zdá, že FEH a FES poskytly veškeré podstatné údaje týkající se těchto dohod, o kterých Komise předtím nevěděla, měla by být základní částka jejich pokuty snížena v souladu s odstavcem 23 oznámení o spolupráci, aby se tyto skutečnosti nezohlednily při stanovení výše pokut, které jim byly uloženy v čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí.

266 Z toho vyplývá, že Komise měla snížit výši pokuty, kterou uložila FEH a FES, aby nezohlednila jejich účast na protiprávním jednání mezi zářím 2000 a 30. zářím 2002. Za těchto podmínek je zbytečné zkoumat, zda je, jak to tvrdí žalobkyně, třeba poskytnout FEH a FES snížení pokut z důvodu, že tím, že poskytly seznam dohod, účinně spolupracovaly při řízení ve smyslu bodu 3 šesté odrážky pokynů.

267 V souladu s metodou použitou v napadeném rozhodnutí (viz bod 220 výše) musí být výpočet pokut uložených FEH a FES změněn, aby se zohlednilo, že ani FEH ani FES nemůže být uloženo zvýšení výchozí částky pokuty z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání během celého období od konce září 2000 do 30. září 2002. V souladu se zásadami uvedenými v bodě 492 odůvodnění napadeného rozhodnutí není možné FES uložit 10% zvýšení výchozí částky její pokuty z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 1. července 2001 do 30. září 2002, jak bylo uvedeno v bodě 221 výše, a v případě FEH může být zohledněno pouze protiprávní jednání v trvání 12 let a 3 měsíců, odůvodňující zvýšení výchozí částky pokuty o 120% a částka pokuty dlužná FEH z důvodu účasti prvního dotčeného podniku na protiprávním jednání v období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 musí být tedy stanovena na 2 200 000 eur.

268 S ohledem na výše uvedené zjištění musí být částka pokuty 2 400 000 eur, jak byla vypočtena v bodech 522 a 552 odůvodnění napadeného rozhodnutí (poznámky pod čarou č. 457 a 465 napadeného rozhodnutí) dlužná společností FEH v konečném důsledku snížena na částku 2 200 000 eur, ze které má být částka 1 000 000 eur dlužná společností FEH zaplacena solidárně touto společností a společností FES.

269 Nicméně ve výroku tohoto rozsudku je třeba zohlednit, jak bylo uvedeno v bodě 43 výše, že jelikož je od 1. dubna 2011 Fuji Electric Co. Ltd, která je novým názvem FEH, právní nástupkyní FES, jsou nyní zájmy FEH a FES spojeny v její osobě. V důsledku toho je třeba změnit čl. 2 písm. d) napadeného rozhodnutí v tom smyslu, že výše pokuty uložená žalobkyni, dříve nazývané FEH a právní nástupkyni FES, se stanoví na 2 200 000 eur.

**K nákladům řízení**

270 Podle čl. 87 odst. 3 jednacího řádu může Tribunál rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch.

271 Vzhledem k tomu, že žalobě bylo částečně vyhověno, budou okolnosti věci náležitě posouzeny rozhodnutím, že Komise nahradí čtvrtinu nákladů vynaložených žalobkyní a ponese čtvrtinu vlastních nákladů řízení. Žalobkyně ponese tři čtvrtiny vlastních nákladů řízení a nahradí tři čtvrtiny nákladů řízení vynaložených Komisí.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (druhý senát)

rozhodl takto:

**1) Článek 1 písm. h) a čl. 2 písm. d) rozhodnutí Komise K(2006) 6762 v konečném znění, ze dne 24. ledna 2007 týkajícího se řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/38.899 – Plynem izolované spínací přístroje) se zrušují v rozsahu, v němž konstatují nebo se opírají o zjištění, že Fuji Electric Systems Co. Ltd, jejíž právní nástupkyní je Fuji Electric Co. Ltd., může být shledána osobně odpovědnou za protiprávní jednání v období od září 2000 do 30. června 2001.**

**2) Výše pokuty uložené Fuji Electric, dříve nazývané Fuji Electric Holdings Co. Ltd a právní nástupkyni Fuji Electric Systém, v čl. 2 písm. d) rozhodnutí K (2006) 6762 v konečném znění se stanoví na 2 200 000 eur.**

**3) Evropská komise nahradí čtvrtinu nákladů řízení vynaložených Fuji Electric a ponese čtvrtinu vlastních nákladů řízení.**

**4) Fuji Electric ponese tři čtvrtiny vlastních nákladů řízení a nahradí tři čtvrtiny nákladů řízení vynaložených Komisí.**

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 12. července 2011.

Podpisy.

# Obsah

Skutečnosti předcházející sporu ..... II - 4104

1. Dotyčný výrobek ..... II - 4105

2. Dotčené podniky ..... II - 4106

3. Správní řízení ..... II - 4106

4. Napadené rozhodnutí ..... II - 4110

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení ..... II - 4113

Právní otázky ..... II - 4116

1. K návrhovým žádáním směřujícím k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí II - 4117

Úvodní poznámky k podnikům dotčeným protiprávním jednáním konstatovaným v čl. 1 písm. g) a h) napadeného rozhodnutí a k odpovědnosti, které má z tohoto důvodu FEH a FES ..... II - 4118

K prvnímu a druhému žalobnímu důvodu, vycházejícím ze zjevně nesprávných posouzení, jakož i porušení práva na spravedlivý proces, zásady presumpce neviny, zásady in dubio pro reo a z porušení pravidel v oblasti rozložení důkazního břemene II - 4122

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4122

Závěry Tribunálu ..... II - 4123

– K přesnému předmětu námitky, která tvoří podklad prvního a druhého žalobního důvodu ..... II - 4124

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týká námitka, jež tvoří podklad prvního a druhého žalobního důvodu ..... II - 4126

– K pravidlům použitelným na prokázání porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP a prokázání účasti podniku na takovém porušení ..... II - 4133

– K analýze důkazů, na kterých se zakládá napadené rozhodnutí ..... II - 4138

– K analýze alternativních důkazů poskytnutých žalobkyní ..... II - 4144

Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého se FEH nadále účastnila protiprávního jednání po schůzce japonských účastníků kartelové dohody, která se konala „v nebo kolem září" 2000 ..... II - 4158

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4158

Závěry Tribunálu ..... II - 4159

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého se FES účastnila protiprávního jednání v období od 15. dubna 1988 do 11. května 2004 ..... II - 4161

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4161

Závěry Tribunálu ..... II - 4162

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zjevně nesprávných posouzení nebo nesprávných právních posouzení, kterým je stižen závěr Komise, podle kterého musí být FEH a FES shledány osobně a solidárně odpovědnými za účast společnosti JAEPS na protiprávním jednání ..... II - 4171

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4171

Závěry Tribunálu ..... II - 4172

– K předmětu námitky, která tvoří podklad pátého žalobního důvodu II - 4172

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týká pátý žalobní důvod ..... II - 4173

– K pravidlům použitelným v právu hospodářské soutěže na přičtení protiprávního jednání ve vztazích mezi dceřinou a mateřskou společností ..... II - 4175

– K důkazům skutečného výkonu řídící pravomoci společnostmi FEH a FES nad společností JAEPS, které Komise shromáždila v napadeném rozhodnutí ..... II - 4178

2. K návrhovým žádáním směřujícím k částečné změně napadeného rozhodnutí .... II - 4184

Úvodní poznámky k pravomoci unijního soudu přezkoumat věc v plné jurisdikci .. II - 4184

K nemožnosti legálně přičíst FEH protiprávní jednání v období od konce září 2000 do 30. září 2002 ..... II - 4187

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4187

Závěry Tribunálu ..... II - 4187

K nemožnosti legálně přičíst FES protiprávní jednání za období od 15. dubna 1988 do 30. září 2002 ..... II - 4188

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4188

Závěry Tribunálu ..... II - 4188

K nemožnosti legálně přičíst FEH a FES jakožto mateřským společnostem JAEPS účast druhého dotčeného podniku na kartelové dohodě v období od 1. října 2002 do 11. května 2004 ..... II - 4190

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4190

Závěry Tribunálu ..... II - 4191

K nezbytnosti poskytnout FEH a FES snížení jejích pokut s ohledem na významnou přidanou hodnotu informací, které poskytly ve správním řízení na základě oznámení o spolupráci nebo podpůrně z důvodu polehčující okolnosti podle pokynů ..... II - 4191

Argumenty účastnic řízení ..... II - 4191

Závěry Tribunálu ..... II - 4192

– K bodům odůvodnění napadeného rozhodnutí, kterých se týkají tato návrhová žádání směřující ke změně ..... II - 4193

– K pravidlům použitelným na snížení pokut s ohledem na důkazy poskytnuté podnikem, který se účastnil protiprávního jednání a jeho účinnou spolupráci při správním řízení ..... II - 4194

– K analýze informací a důkazů poskytnutých FEH a FES, které představovaly „významnou přidanou hodnotu“ k důkazům, které již Komise vlastnila, a odpovídaly „účinné spolupráci“ při správním řízení II - 4197

– K analýze informací poskytnutých FEH a FES ohledně existence obecné dohody od roku 1988 a její vzájemnosti ..... II - 4199

– K analýze výběru dokumentů, zejména záznamů ujednání, vyhotovených v okamžiku, kdy došlo ke skutkovým okolnostem a týkajících se třinácti různých projektů PISP podléhajících dohodám v rámci kartelové dohody ..... II - 4208

K nákladům řízení ..... II - 4212